

Дарагія сябры! Сардэчна вiншую вас з 90-гадовым юбілеем беларускага кіно. Мiнулыя дзесяцігоддзі сталі для айчынных майстроў экранна асаааданай працы, нястомных фiласофскiх i эстэтычных пошукаў, з'яўлення знакамітых стужак, на якіх выхавана не адно пакаленне нашых грамадзян.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

МЫ ХОЧАМ ЖЫЦЬ У МІРЫ І СПАКОІ

Але нікому не будзе дазволена размаўляць з нашай краінай з пазіцыі сілы

У Беларусі павінны быць забяспечаны ваенная бяспека і сацыяльна-палітычная стабільнасць у грамадстве. Такую задачу паставіў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка на пасяджэнні Савета бяспекі Беларусі, паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што сітуацыя вакол Беларусі істотна змянілася, кардынальна зведзілі трансфармацыю формы і спосабы вядзення не толькі барацьбы, але і вайны.

«Мабыць, ніколі яшчэ ў сучаснай гісторыі погляды на ваенную справу не змяняліся так радыкальна і хутка. І ніколі яшчэ канфлікты не ўспыхвалі і не развіваліся так непрадказальна і імкліва. Гэта, на жаль, наша рэальнасць, у якой мы жывём і на якую мы не проста павінны рэагаваць, а рабіць адпаведныя вывады і практычныя крокі», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Паводле слоў Прэзідэнта, усё часцей даводзіцца сутыкацца з сітуацыямі, якія раней не мелі аналагаў. «Унікаюць так званыя гібридныя пагрозы, размываецца паняцце тэрытарыяльнай цэласнасці дзяржавы. Шырокае распаўсюджванне атрымлівае распрацаваная заходнімі экспертамі стратэгія не прамых дзеянняў, у якой асабліва роля ў дасягненні мэт прадастаўляецца няўрадавым арганізацыям радыкальнай накіраванасці і іншым такім арганізацыям», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Пры гэтым актыўна выкарыстоўваецца патэнцыял прыватных ваенных кампаній, а потым — ваенная магутнасць арміі. Вялікае значэнне набываюць інфармацыйныя войны, актывізацыя так званых «пярых калон» і фарміраванне негатыўнай грамадскай думкі з дапамогай сродкаў масавай інфармацыі і інтэрнэту».

Кроўвапраліцце, якое не спыняецца ва Украіне, з'яўляецца ўрокам для любой суверэннай дзяржавы. «Супярэчнасці ўнутры яе палітычнага ўкладу, карупцыя і разлажэнне ўлады, слабасць сістэмы забеспячэння бяспекі дзяржавы прывялі да Майдана і грамадзянскай вайны — да тысяч загінулых, хаоса ў эканоміцы. Краіна разадрана на часткі, церпяць бязьлічныя людзі. І ў той жа час там назалашаецца патэнцыял нянавісці і экспарту «каляровых роваляў», — канстатаваў кіраўнік беларускай дзяржавы.

«Мы не можам быць аб'якавымі да гэтага канфлікту. Наша пазіцыя ў гэтых адносінах заўважна дакладна і выразна. Пакуль няма неабходнасці змяняць нашу пазіцыю, каб даказаць правільнасць нашых чынкаў», — дадаў ён.

Не менш насцярожвае нашарошчванне ваеннага патэнцыялу НАТА ўздоўж заходніх граніц Беларусі. «Узрастаючая колькасць мерапрыемстваў падрыхтоўкі сіл Паўночнаатлантычнага саюза, узмацненне разведвальнай дзейнасці, разгортванне ваенных аб'ектаў на тэрыторыі Польшчы і краін Балты даюць магчымасць зрабіць вывад аб тым, што Захад мэтанакіравана працягвае рабіць ступку на ваенную сілу для забеспячэння сваіх геапалітычных інтарэсаў», — адзначыў Прэзідэнт Беларусі.

Паводле яго слоў, усё гэта сведчыць аб тым, што Беларусі неабходна развіваць і ўмацоўваць сваю абароназдольнасць. «Пры гэтым я не хачу ўтойваць і ўсходня кірунку ў гэтай сітуацыі», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Мы з вамі некалі канстатавалі, што галоўныя пагрозы для нашай краіны крыюцца ў эканоміцы. Іншай нейкай пагрозы, у тым ліку з боку няўрадавых арганізацый, нейкай радыкальнай апазіцыі, яшчэ чаго-небудзь, няма і быць не можа. Прынамсі, улады яшчэ адпавядаюць інтарэсам народа», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Нягледзячы на тое, што ў нас некаторыя крылы апусцілі і перасталі працаваць, народ церпіць гэтую ўладу», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Усе павінны разумеець, што нікому не будзе дазволена размаўляць з нашай краінай з пазіцыі сілы. Мы не гіганцкая дзяржава, не маем сілы ядзернай зброі, але наша армія дастаткова базодольная, каб адказаць на любую пагрозу. І не толькі армія — увесь народ», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«Мы не хочам хадзіць пад бізном і каб нас папыхалі дзень пры дні, кожную гадзіну. Таму мы будзем берагчы свой кавалек зямлі, сваю дзяржаўнасць і сваю незалежнасць», — падкрэсліў Прэзідэнт.

«Мы ясна разумеем, што стабільнасць і бяспека краіны — гэта тое, што ў першую чаргу забяспечвае ўстойлівае развіццё дзяржавы. Мы не ставім сабе за мэту развіваць вайну, але абавязаны рабіць усё, што ад нас залежыць, каб забяспечыць ваенную бяспеку і сацыяльна-палітычную стабільнасць у грамадстве», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Цягнік» да станцыі Маленства

Фота Аляксандра КТІШЧУКА.

3 нагоды

«ЧАКАЕМ АД БРАСТАЎЧАН КРЭАТЫЎНЫХ ІДЭЙ»

Культурная сталіца Беларусі чарговы раз памянла прапіску. Напрыканцы мінулага тыдня мэр Гродна перадаў эстафету ў выглядзе вазы з сімвалічнай фестывалю нацыянальных культур свайму калегу з Брэста. Але афіцыйна горад-герой прыме паўнамоцтвы культурнай сталіцы крыху пазней, на міжнародным фестывалі «Студзеньскія музычныя вечары». Як зменіцца горад у сувязі з новым статусам і якія сюрпрызы чакаюць брестаўчан, «Звязда» пацікавілася ў намесніка старшын Брэсцкага гарвыканкама Генадзя БАРЫСЮКА.

— Цікава, чаму менавіта Брэст атрымаў званне культурнай сталіцы Беларусі-2015? — На ваша пытанне магу адказаць пытаннем: «А чаму не Брэст?» Брэст — адзін з самых старажытных гарадоў Беларусі, які хутка будзе адзначаць свой 1000-гадовы юбілей. Ён першым атрымаў Магдэбургскае права ў 1390 годзе, а ў 1553-м тут адкрылася першая друкарня. У 2014 годзе Брэсту прывісалі статус «Горад, прыязны да дзяцей». За званне «Культурная сталіца Беларусі» супернічалі

з Маладзечнам, але калегія Міністэрства культуры аддала перавагу нам. Маладзечна — вельмі прыгожы горад, з насычаным культурным жыццём, сучасным Летнім амфітэатрам... Нельга казаць, што ён чымсьці горшы за наш, адназначна дакавацца свайго часу. Калі я прадстаўляў візітную картку горада, зрабіў акцэнт на двух момантах: мерапрыемствах, прымеркаваных да 70-годдзя з дня Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, і

на тым, што наступны год абвешчаны Годам моладзі.

— Генадзь Іосіфавіч, якімі мерапрыемствамі парадуюць брестаўчан і гасцей горада ў наступным годзе?

— Мы прапанавалі насычаную праграму культурных мерапрыемстваў, пад якія закладваецца пэўнае фінансаванне. Але дэталёва пра гэта можна будзе казаць у пачатку года, калі Брэст афіцыйна пачне працу як культурная сталіца Беларусі.

АСЦЯРОЖНА, ЁЛКА!

Як абыходзіцца з галоўным навагоднім атрыбутам, каб не сапсаваць свята

Атмосфера навагодніх свят адчуваецца ўжо сёння: з кожным вечарам у горадзе становіцца больш вокнаў, якія зіхацяць і пераліваюцца рознакаляровымі агеньчыкамі. Але пры гэтым трэба памятаць, што ёлка — гэта не толькі святочнае ўпрыгажэнне жылля, але і крыніца павышанай пажарнай небяспекі. «Звязда» працягвае расказаць у нашай традыцыйнай рубрыцы пра тое, як бяспечна сустраць Новы год.

РАЗМЯШЧАЕМ ПРАЎЛЬНА

— Усталяваць ёлку трэба як мага далей не толькі ад іншых электрычных і нагрэвальных прыбораў, але і крыніц адкрытага агню — напрыклад, газавых пліт або камінаў, — рэкамендуе намеснік рэспубліканскага цэнтру прапаганды МНС Алена ДМІТРУК. — Справа ў тым, што хвоя ўспыхвае амаль імгненна, а патушыць яе доволі цяжка. Сама ж ёлка не павінна быць занадта вялікай для памяшкання, дзе яе збіраюцца ставіць. Таму, перш чым адраўляцца на кірмаш па дрэва, лепш абмерайце ўсе неабходныя габарыты. Варшы ёлкі мусяць быць прыкладна на паўметра ніжэйшая за стале. Гэта важна асабліва тады, калі стале абшита матэрыялам, які

лёгка загарэецца. З гэтых жа меркаванняў не варта ставіць дрэва ўшчыльную да сцяны, калі яна абклеена шпалерамі, і побач са шторамі. Не трэба размяшчаць дрэва і так, каб яно перашкаджала хадзіць. Калі, крый Божа, здарыцца нейкая надзвычайная сітуацыя, абы-як пастаўленае дрэва будзе толькі перашкаджаць пакінуць памяшканне.

Каб стварыць святочную і адначасова з тым романтичную атмосферу, як правіла, выкарыстоўваюцца свечкі. Але і нельга ставіць блізка ад ёлкі і тым блізка ўпрыгожваць імі дрэва. Хай свечкі стаяць там, дзе ім і належыць — на сталае, аднак і тут і нельга пакідаць без нагляду. Калі вы пакідаеце памяшканне, то абавязкова іх затушыце.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Расійскі рубель зноў перажыў «чорны панядзелак»

Цэнтральны банк Расіі рэзка павысіў ключавую стаўку з 10,5% да 17% з 16 снежня. Як паведамляецца на сайце рэгулятара, «рашэнне абумоўлена неабходнасцю абмежаваць істотна ўзрослы ў апошні час дэвальвацыйны і інфляцыйны рызыкі». Раніцай 16 снежня, разгучыў дэвальвацыя рубля, доллар на адкрытай валютнай таргоў упаў да 58,59 рубля, еўра — да 72,9 рубля. Але да 14 гадзін еўра перавысіў 91 рубель, доллар дасягнуў 74 рублёў на таргах Маскоўскай біржы. Пасля абвалу ў панядзелак, 15 снежня, страты рубля з пачатку года склалі каля 48%, што вывела яго ў лідары сусветнага падзення.

Тэрарысты захапілі школы ў Пакістане, 126 чалавек загінулі

Не менш за 126 чалавек былі забіты ў выніку захопу школы ў пакістанскім горадзе Пешавар баевікамі руху «Талібан» раніцай 16 снежня. Па даных пакістанскай газеты The Times of India, адзін з шасці захопнікаў прывёў у дзеянне пояс з узрывчаткай. Афіцыйна пацверджана, што колькасць ахвяр сярод дзяцей склала 84, яшчэ каля сотні былі паранены. Інфармацыя ўдакладняецца, піша India Today. Па даных выдання, з 500 вучняў школы большасць дзяцей была паспяхова эвакуіравана. Прэм'ер-міністр Пакістана Наваз Шарыф вылецеў у Пешавар і ўзяў на кантроль выратавальную аперацыю. На момант падпісання нумара школа была ачэлена ваеннымі, большасць навучэнцаў эвакуіравана, але перакрываў агонь паміж вайскоўцамі і тэрарыстамі працягваўся. Адзін вайсковец быў забіты ў выніку штурму. Прадстаўнік руху «Талібан» назваў напад на школу адказам на знішчэнне баевікоў, якое праводзіць пакістанская армія.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Пакрыццё бляшанак з газіроўкай аказалася небяспечным для сардэчнікаў

Газіроўка шkodная з-за высокай колькасці цукру. А новае даследаванне паказала, што небяспечныя і самі бляшанкі, у якіх гэта газіроўка прадаецца, піша Daily Mail. Аказваецца, пакрыццё бляшанак павышае ціск. Уся справа ў сумна вядомым бісфенолу-А. Ён лёгка пранікае ў прадукты харчавання і напой. Па даных карэйскіх спецыялістаў, у людзей, якія пілі з бляшанак, канцэнтрацыя бісфенолу-А была павышана на 1600% у параўнанні з тымі, хто піў са шклянкіх бутэлек. Так, калі чалавек выпіваў у дзень па дзве бляшанкі, то яго ціск павялічваўся на 5 міліметраў. Акрамя таго, бісфенол-А раней звязвалі з мігранямі, атлусценнем, дыябетам, бясплоднасцю, сардэчнымі прыступамі і анкалагічнымі захворваннямі. У ЕС злучэнне ўжо даўно забаронена выкарыстоўваць у вытворчасці дзіцячых бутэлек. У сваю чаргу, супрацоўнікі Медыцынскага каледжа Сеўльскага нацыянальнага ўніверсітэта выявілі сувязь бісфенолу-А не толькі з павышэннем сістэмнага ціску, але і са зменамі ў рытме сэрцабіцця.

ДА ВЕДАМА ЧЛЕНАЎ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ 18 снежня 2014 года ў 14.00 у зале пасяджэння Савета Рэспублікі (вул. Чырвонаармейская, 9) адбудзецца пасяджэнне шостага сесіі Савета Рэспублікі, 19 снежня 2014 года ў 15.00 — заключнае пасяджэнне шостага сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь пятага склікання.

КОРАТКА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 15 снежня распарадзіўся № 237пр зацвердзіў рашэнне савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі. На адрадную падтрымку маладых талентаў выдзелена Br278,85 млн. Нацыянальны банк прапануе папраўкі ў Жыллёвы кодэкс Беларусі, якія павінны пасадзейнічаць развіццю лізіну жылля для фізічных асоб. У гаспадарках усіх катэгорый вытворчасць прадукцыі сельскай гаспадаркі ў студзені—лістападзе ў бягучых цэнах склала Br124 трлн і павялічылася ў параўнанні з аналагічным перыядам 2013 года ў супастаўных цэнах на 2,3%. БелАЗ паставіць у В'етнам 15 кар'ерных самазвалаў грузавымальнасцю 45 т.

Я зноў выбіраю «Звязду»!

«Выпісваю і іншым раю»

Жыхар Бешанковічаў Васіль Васільевіч МАТОРА, механік транспартнага цэха Віцебскага філіяла РУП «Белпошта», з задавальненнем выпісвае «Звязду» яшчэ з савецкіх часоў. Падчас нашай гутаркі ён з гонарам прызнаўся, што ўжо аформіў падпіску і будзе чытаць газету ў 2015 годзе.

— Выпісаў спачатку «Звязду» на квартал. Было гэта ў 1980-я гады. Прышла яна мне даспадобы адроз. Па-першае, беларуская мова падабаецца, таму чытаю на ёй з задавальненнем. Па-другое, «Звязда» насамрэч добрая газета, бо ў ёй ёсць усё, што трэба. Напрыклад, на першай старонцы пішуць пра тое, што сказаў Прэзідэнт, з кім сустраўся, куды паехаў. Ёсць і ўрадавыя навіны; коротка і пра тое, што адбываецца ў свеце. Вельмі падабаюцца

мне фотарэпартажы на галоўнай старонцы. На іншых старонках заўсёды шмат цікавых артыкулаў — напрыклад, пра тое як працягваецца адрэдакцыя беларускай вёскі. Таксама вельмі цікавыя ўспаміны паважаных людзей пра мінулае пра тое, як яны жылі і

працавалі, ваявалі... На старонках маёй любімай газеты ёсць і публікацыі маладзёжнай тэматыкі. Але хацелася б, каб пісалі журналісты «Звязды» не толькі пра тое, як і дзе адпачываюць хлопцы і дзяўчаты, а больш пра тое, як яны зарабляюць грошы, якія перспектывы ў моладзі знайсці дастойную працу, атрымаць жыллё. Так, «Звязда» пра гэта піша, але хацелася б больш такіх публікацый. Уважліва перачытваю артыкулы ўкладкі «Мясцовае самакіраванне». Любімчыкаў сярод журналістаў няма, бо ва ўсіх ёсць удалыя публікацыі. Хацелася б, каб у «Звяздзе» часцей друкаваўся Навум Гальперавіч, бо ён раскрывае вельмі цікавыя тэмы і піша, можна сказаць, лёгка. Шчыра раю іншым выпісваць «Звязду». А тыя, хто зробіць гэта ўпершыню, думаю, не пашкадуець. Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Працягваецца падпіска на «Звязду» на 1 паўгоддзе 2015 года! Падпіска на газету можна пашта; праз сістэму «Інтэрнэт-пашта» на сайце www.zviazda.by; у кіёсках «Белсаюздрука» і паштальонаў.

Мітрапаліт ПАВЕЛ:

«НОВЫЯ ЕПАРХІІ СТВОРАНЫ ДЛЯ ТАГО, КАБ ЕПІСКАПЫ БЫЛІ БЛІЖЭЙ ДА ЛЮДЗЕЙ»

Учора духавенства Міншчыны сабралася ў былым фармаце апошні раз

З новага года на тэрыторыі Мінска і Мінскай вобласці будзе дзейнічаць не адна, а чатыры праваслаўныя епархіі. Акрамя Мінскай, якая супадае цяпер толькі з тэрыторыяй сталіцы і Мінскага раёна, у цэнтральным рэгіёне Беларусі створаны яшчэ тры новыя епархіі Беларускай праваслаўнай царквы: Барысаўская, яе ўзначальвае былы вікарый Мінскай епархіі епіскап Барысаўскі і Мар’янагорскі Веньямін (Тупека), Маладзечанская, архірэем якой прызначаны епіскап Маладзечанскі і Стаўбужскі Павел (Цімафенкаў) і Слуцкая, дзе архірэем выбраны і названы епіскапам Слуцкім і Салігорскім архімандрыт Антоній (Даронін). Хіратонія апошняга прызначана на 28 снежня ў Маскве.

Фота: Аляксандр Шыбеніцкі

Архірэй Мінскай епархіі мае цяпер тытул Мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага, Патрыярша Экзарха ўсяе Беларусі. Ён жа ўзначальвае ўсю Мінскую мітраполію, у якую ўваходзяць чатыры новаствораныя епархіі. Рашэнне аб тых структурных зменах было прынята яшчэ ў верасні на пасяджэнні Сінода Беларускай праваслаўнай царквы, а пазней зацверджана на пасяджэнні Свяшчэннага Сінода Рускай праваслаўнай царквы. Тым не менш, учора ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі сабраліся разам свяшчэннаслужыцелі з усёй Міншчыны і сталіцы краіны.

— Сёння сапраўды сход незвычайны. Ён апошні ў такім фармаце, — падцвердзіў журналістам Мітрапаліт Мінскі і Заслаўскі ПАВЕЛ, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі. — У наступным годзе нашы свяшчэннаслужыцелі будуць збірацца ўжо па сваіх епархіях.

Санс структурных змен — стварэнне умов для таго, каб епіскапы былі бліжэй да святароў і простых людзей, патлумачыў кіраўнік Беларускай праваслаўнай царквы. — Вы можаце сабе ўявіць, што ў мітрапаліта Мінскага сёння 409 прыходаў у вобласці, больш за 500 святароў, 5 манастыроў, духоўных школ. Нават калі кожны дзень прывітаваць аднаго прыходу, не хопіць года. А трэба ж не проста прыхаць — трэба служыць, гаварыць з людзьмі. Фізічна немагчыма было зрабіць гэта на працягу аднаго года, — сказаў архірэі.

Мэта агульнага сходу, які атрымаў назву «Сход духавенства епархіі Мінскай мітраполіі», — падвесьці вынікі мінулага календарнага года. Апошні раз падобнае мерапрыемства праводзілася ў 2012 годзе.

Кажучы пра асабістыя вынікі першага года свайго служэння ў Беларусі, мітрапаліт Павел заўважыў, што яму тут хацелася б казаць не пра сябе, а пра беларусаў, якія прыёмна здзіўляюць яго сваім энтузіязмам, асабліва моладзь.

— Для кожнага чалавека характэрна імкненне да добра. Гэта рыса закладзена ў чалавечую душу Творцам, бо Бог ёсць Дабро. Але тыя, хто навучаны ісці гэтым шляхам, атрымліваюць радасць, а тыя, што не навучаны, робяць памылкі і не атрымліваюць задавальнення. Наша задача — капацца правільным шляхам, — дадаў ён.

На пытанне журналіста газеты «Вязда» пра сваё стаўленне да беларускай мовы, кіраўнік Беларускай праваслаўнай царквы сказаў: — Калі я прыхаю ў Беларусь, адразу запаса падручнікамі і кнігамі для вывучэння беларускай мовы. У мяне не знікла такога жаданне, але сёння ў мяне вялікая спакуса адкасіць гэта, бо ўсе навокал гавораць па-рускі і няма патрэбы вучыць беларускую мову. Калі я аказваюся ў асяроддзі, дзе ніхто не размаўляў па-рускі, то вымушаны быў вучыць іншую мову. Так было з англійскай, на якой я вымушаны быў і гаварыць, і служыць, і прапаведваць. Цяпер у мяне ёсць магчымасць выбару.

Я шмат разумю, калі чую беларускую мову, і не адмаўляюся ад свайго намеру вывучыць яе, бо бачу, як людзі рэагуюць, калі ім гаворыць нешта на іх роднай мове.

«З іншага боку, вельмі важна разумець, што мова — гэта падарунак Бога, які можа аб’ядноўваць людзей і раз’ядноўваць іх, — працягнуў думку архірэі. — Зараз вельмі яскрава для нас прыклад суседняй Украіны, дзе мова стала прычынай раз’яднання. Спробы раз’яднання людзей трэба спыняць на самым пачатковым узроўні. Дзякуючы Богу, што ў Беларусі няма моўнага падзелу».

З вільнымі словам да духавенства епархіі Мінскай мітраполіі звярнуўся на сходзе ганаровы Патрыяршы Экзарх ФІЛАРЭТ. Ён даў стаючую адзнаку мінулага году ў жыцці Беларускай праваслаўнай царквы пад кіраўніцтвам новага архіпаістыра.

«За год было зроблена вельмі шмат, — сказаў уладка Філарэт. — З аднаго боку, захаваўшы добрыя традыцыі, з іншага — праводзіліся разумныя рэформы. Усталяваны новы духоўна-адміністрацыйны цэнтр, арганізаваны новыя сінадальныя аддзелы... Спадзяюся, што гэта будзе не толькі садзейнічаць выдубоўванню ўнутраных і знешніх адносін у Царкве, але і галоўнаму — дабравесцю».

Павіншаваў з усталяваннем Мінскай мітраполіі свяшчэннаслужыцеляў і Уладзіслава Пашу на справе рэлігій і нацыянальнасцяў Леанід ГІЛЯКА.

— Сёння, калі духоўна-маральны крызіс усё больш пагражае асновам цывілізацыі, цеснае ўзаемадзеянне Царквы і дзяржавы ў справе маральнага і патрыятычнага выхавання, асабліва падрастаючага пакалення — найважнейшы складнік сацыяльнай стабільнасці на беларускай зямлі, — сказаў ён. — Яно садзейнічае захаванню самабытных рыс і нацыянальных традыцый нашага народа. Асабліва значнае гэта набывае ў будучым 2015 годзе, які аб’яўлены кіраўніком дзяржавы Годам моладзі.

У сходзе ўдзельнічаў таксама старшыня Мінскага аблвыканкама Сямён Шапіра. Ён адзначыў заслугу Праваслаўнай царквы ў захаванні міру, дабрабыту і ўзаемнай вагагі сродку жыхароў Беларусі і расказаў пра дзяржаўную дапамогу ў будаўніцтве праваслаўных храмаў.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

«ЧАКАЕМ АД БРАСТАЎЧАН КРЭАТЫЎНЫХ ІДЭЙ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Вядома ж, ніхто не адмінець традыцыйнай і такіх чаканняў гараджанам фестываляў, які «Белая Вежа», «Студзеньскія музычныя вечары», «Мы ганарымся байкерскім фестывалем, які ў нас праходзіць у пачатку чэрвеня. 9 мая і 22 чэрвеня дзясяткі тысяч людзей едць у Брэсцкую крэпасць, каб ушанаваць памяць загінулых. Нікога не пакадае абыякавым рэканструкцыя ваенных падзей пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Плануем правесці новае мерапрыемства з удзелам аблвыканкама — выставу эксплібрыаў, прымеркаваную да 70-годдзя Вялікай Перамогі. Пра тое, што Брэст стане культурнай сталіцай, даведаліся літаральна нядаўна. Таму мы адкрываем для крэатыўных прапаноў, гатовы выслушаць любыя ідэі гараджан. Выдатна было б, каб да гэтай маштабнай культурніцкай акцыі падключалася моладзь. Мы будзем выступаць мадэратарамі, будзем прымаць ідэі гараджан праз інтэрнет, іншымі спосабамі, затым іх абмяркоўваць і выбіраць. Любая разумная ініцыятыва можа знайсці падтрымку.

— Ці плануецца ў Брэсце будаўніцтва канцэртнай залы?

— Мы спадзяёмся, што гэтае пытанне зрушыцца з мёртвага пункту. Да 2014 года заставаліся толькі дзве вобласці, дзе не было канцэртных зал, — Гродзенская і Брэсцкая. У Гродне, культурнай сталіцай Беларусі ў 2014 годзе, пытанне з канцэртнай залай вырашылі. Таму ў нас ёсць надзея, што такая зала будзе пабудавана і ў нашым горадзе. Нам яе не хапае. Мы ведаем гэтую праблему і не ўтойваем яе. Думаю, калі не сёлета, то да юбілею горада яна будзе пабудавана, мы якраз вызначамся з месцам. У Брэсце будзеца дастаткова шмат жылля, культурных аб’ектаў. Так, сёлета мы

Дзень горада адкрылі цудоўны будынак харэаграфічнай школы ў цэнтры горада. Многія не верылі, думалі, што гэты гістарычны будынак аддадуць пад камерцыйныя мэты. Але яго аддалі дзеці. Там цудоўная танцавальная зала, дзе не сорамна праводзіць балы. Раней у тым будынку было ателье і жылыя кватэры. Каб адкрыць харэаграфічную школу, давалося адасліць тры кватэры. Людзі не толькі атрымалі новае жыллё, але і сертыфікаты, якія даюць права і дзецям, унукам вучыцца ў гэтай харэаграфічнай школе бясплатна. Завяршаецца рэканструкцыя тэатра лялек. Мы прыкладзём усе намаганні, каб адкрыццё адбылося ў наступным годзе.

— Але культурная сталіца — гэта не толькі канцэртныя праграмы, мерапрыемствы з прыцягненнем вядомых артыстаў... Ці я не маю рацыю?

— Так, згодны з вамі, не толькі колькасцю канцэртаў вызначаецца культура горада. Культура — гэта вельмі шырокае паняцце. Гэта павялічаныя адносіны пасажыраў у грамадскім транспарце. Культура — гэта калі людзі кідаюць абгортку не сабе пад ногі, а ў смеццуню. Я ганарусь нашымі пяходамі, калі бачу, як яны (хоць машыны на гарызонце няма) чакаюць, калі загарыцца зялёнае святло. Гэта таксама культура. Ёсць і іншы бок медаля. Калі гараджане безгустоўна распісваюць сцены горада, ламаюць лаўкі... Мы спрабуем з гэтым змагацца, выкарачваюць любыя правы вандалізму. Знаходзім месцы, дзе тыя ж самыя вольныя мастакі могуць законна правесці свае зольнасці. Як прыклад — мост ля Брэсцкай крэпасці: пад ім была глухая сцяна, мы там зрабілі падсветку і дазволілі маладым графістам яе адзобіць у стылі ваенна-патрыятычнага выхавання. У наступным годзе — гэта адна з ідэй нашага мэра — на вуліцы Савецкай

Меркаванне

Намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкама Леанід ЦУПРЫК:

— Сімвалічна, што ў год святкавання 70-годдзя Вялікай Перамогі пачасны тытул «Культурная сталіца Беларусі» пераходзіць менавіта гораду-герою Брэсту. Наш горад, лічу, варты гэтага звання. Па-першае, таму, што тут гістарычна жылі вельмі культурныя, выхаваныя, адукаваныя людзі, якія з’яўляюць сваю будучыню з развіццём нацыянальнай культуры. Па-другое, Брэст, нягледзячы на сваю доўгую, амаль тысячгадовую гісторыю, застаецца маладым горадам з яркім, разнастайным і насычаным культурным жыццём. Заўсёды вельмі цікава ў нас праходзіць навагоднія святы. Людзі штогод з неадрывным цікавым фестывалем класічнай і муз. міжнародны тэатральны фестываль і г.д.

плануем устанавіць сцэну для творчай моладзі. Куды б можна было б прыйсці, уключыць у разетку свой інструмент і спяваць, чытаць вершы. З такіх на першы погляд дробязяў і складаецца культура горада, камфортнасць пражывання. Статус «Культурная сталіца», спадзяюся, паспрыяе таму, што гараджане па-іншаму паглядзяць на свой горад.

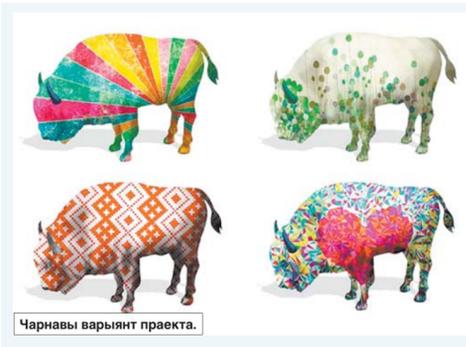
— Вы як карэнны брэсцкіячын, які любіць свой горад, куды б парайлі завітаць турыстам у першую чаргу?

— Вядома, цэнтрам прыцягнення турыстаў і гараджан застаецца мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць-герой». Раю прагуляцца па бульвары Гогаля, па вуліцы Савецкай, паназіраць за нашай традыцыйнай запальвання ліхтароў, сфатаграфавана з ліхтарнікам. Вуліца Савецкая — гэта наш горад, калі вечарам праходзіш па сэрцу нашага горада, відаць, што Брэст становіцца еўрапейскім горадам. Вядома, такіх месцаў у горадзе павінна быць больш, больш павінна быць і ўтульных кавярняў. Я сам люблю спорт, таму магу сказаць, што ў нас добрыя спартыўныя пляцоўкі, у прыватнасці, гандбольны клуб. Адным словам, нам ёсць чым ганарыцца, але спыніцца на дасягнутым не збіраемся, будзем развівацца.

Надзея ДРЫЛА.

Ёсць прапанова

Творчыя брэсцкіячэны хацелі б упрыгожыць Беларусь рознакаляровымі зубрамі. Па іх задумцы, у Брэсце трэба спачатку стварыць сем скульптур гэтай жывёлы: па адной на кожную вобласць і Мінск. Заваняць прапанаваць мастакам з розных рэгіёнаў краіны даслаць свае варыянты каляровага афармлення фігур. Пажадана, каб варыянт тым ці іншым чынам распаўсюдзя пра звычкі, гісторыю, культуру Беларусі. Спачатку рознакаляровыя скульптуры адправяць у падарожжа па Беларусі, а затым — у тур па Еўропе. Пасля вандровак плануецца усталяваць зуброў у знакахых месцах Брэста і праз некаторы час мяняць іх месцазнаходжанне. На конкурсе творчых прац па маркетынгу тэрыторыі, арганізавана ў рамках В міжнароднага форуму «Імідж Рэспублікі Беларусь: стварам і рэалізуем праекты», праект брэсцкіх зубраў друге месца. Дарэчы, ідэя з перасоўнымі скульптурамі — не новая для шэрагу еўрапейскіх краін. Так, на вуліцах Берліна можна ўбачыць размаляваных мядзведзяў, у Дортмундзе — насарогаў з крэламі, а лятвійскім горадзе Вентспіліс — кароў, у Ліверпулі — выдуманых жывёльнага «суперлэмбанана» («Гібрыда» ягняці і банана)...

Чарнавы варыянт праекта.

Знакавая дата

БУЙНЫМ ПЛАНАМ

Дзень нараджэння беларускага кіно — святая ўсеагульная, таму што ўсе мы так ці інакш маем да яго дачыненне. Проста нехта належыць да стваральнікаў, а нехта — да патэнцыйных глядачоў айчыннага кіно. Вядома, стваральніку вышучо сёння са святгам. Але нас, глядачоў, трэба вшывацца з тым, што яны ёсць, і з тым, што зрабілі і робяць. Таму мы прапануем разам з дзеячамі кіно і экспертамі паразважаць над пытаннем:

Алег СІЛЬВАНОВІЧ, дырэктар кінастудыі «Беларусьфільм»:

— Да 90-годдзя беларускага кінографічнага прайшоў з новай сістэмай дзяржаўнай падтрымкі кінагаліны. Гэта прыныцыповы момант, таму што з’явілася конкурсная працэдурка, усё стала больш справядліва ў дачыненні да вызначэння пераможцы. Можна быць, не ўсе працуе ідэальна, але яно ўсё ж працуе, і галоўнае, што ёсць разуменне: будучае беларускага кіно — за новым пакаленнем. Таму дзяржава прапавіае ў кожным конкурсе падтрымку дэбюту. Гэта значыць, што ў новага пакалення ёсць будучыня. Што тычыцца фільмаў, мне падабаецца «Вянок санетаў», яго рытміка. Гуцаць санеты Бэлы Ахмадулінай — у гэтым ёсць медытацыйнасць. Ды ёсць шмат беларускіх фільмаў, якія мне падабаюцца: «Знак бяды», «Дзікае пал’ванне караля Стаха», «Усходні калідор». Шмат выдатных дакументальных фільмаў, ёсць анімацыя вельмі забаўна. Дзеці, калі яны не арыентаваны на амерыканскую анімацыю, глядзяць нашы фільмы з цікавасцю, тым больш яны зроблены ў розных тэхніках (а на «Беларусьфільме» было шмат метадых)...

Людміла ПЕРАГУДАВА, кінарэжысёр, галоўны рэдактар часопіса «На экранах»:

— Дата не проста круглая — яна вельмі прыгожая і элагантная. Не кожнаму машацце дажыць да такога ўзросту. Беларускае кіно не толькі дажыло, але і захавала пэўны запас бадзёрасці, аптымізму і творчай энергіі. І нават адзначае свой 90-ы дзень нараджэння гучнай прэм’ерай дэбютанта. Улічана маладой крыві павінна дабратворна паўплываць на здароўе беларускага кіно. Ва ўсім выпадку, на гэта спадзяецца і сам ветэран, і маладыя донары, і мы, глядзчы, професіяналы і аматары.

Да 90-годдзя беларускага кіно падрыхтавана некалькі падарункаў. Адзін з іх — новы фільм з эмблемай Нацыянальнай кінастудыі ў цітрах: дэбют Аляксандра Бутара «Белыя росы. Вяртанне». Яшчэ адзін падарунак аўтарам гэтага фільма і кінастудыі прынес сам лёс — першы нацыянальны конкурс на Мінскім міжнародным кінафестывалі «Лістапад». Такім чынам, новы беларускі фільм выходзіць на міжнародны ўзровень, уліваецца ў сучасны светны кінапрацэс.

Ігар СУКМАНУ, праграмны дырэктар кінафестывалаў «Лістапад»:

— Для таго, каб зразумець, чым ганарыцца беларускі кінаграфічна, можна зварнуцца да спіса, які створаны па выніках апытання кінарэжысёраў, професіяналаў, кінамагарафістаў Беларусі. Гэта «Ідзі і глядзі», «Горад майстроў», «Дзікае пал’ванне караля Стаха»... Да чаго зараз прайшоў беларускі кінаграфічна?.. Да такой дастаткова складанай сітуацыі, таму што, з аднаго боку, працягвае існаваць моцная дакументалістыка і анімацыя, з другога — у нейкім крызісе знаходзіцца кінаграфічна ігравы. Не магу сфармуляваць, ці ёсць у гэтым беларускім ігравым кінаграфічна імяны сродку маладога пакалення, на якія варта арыентавацца. Ёсць, па сутнасці, разнавыя праекты, сродкі складана адсочыць нейкую тэндэнцыю. У якасці надзеі беларускага кіно гэта існуе, але вельмі хоцэцца, каб нехта таленавіты меў магчымасць рэалізаваць сябе напоўніцца ў гэтай асяродку свае праекты дзясцімі і г.д.

Людміла САЯНКОВА, кінарэжысёр, загадчык кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі Інстытута журналістыкі БДУ:

— Пачну з крытычнай заўвагі, таму што ў беларускім кіно, ад якога «чакаюць нейкіх мастацкіх адкрыццяў» бы пастанова нацыянальных фільмаў, удач няма. Калі не сказаць больш жорстка: увогуле нічога няма. Тэя фільмы, якія выходзяць на экран, — усё ж такі вытворчыя адзінкі, але да такога паняцця як «мастацтва», не маюць дачынення.

Але можна заўважыць такія тэндэнцыі, якія дазваляюць думаць пра нейкае развіццё. Можна гаварыць, што ідзе пошук новых формаў ці фарматаў. Адна з такіх тэндэнцый — «Беларусьфільм» выходзіць на спецыялізаваныя з іншымі краінамі: ствараюцца фільмы-капра-

Алег СІЛЬВАНОВІЧ

Людміла ПЕРАГУДАВА

Ігар СУКМАНУ

3 чым беларускі кінамагараграф прайшоў да свайго 90-годдзя і якімі фільмамі ён можа ганарыцца?

дукцыі. Тры карціны, якія створаны за апошні час, — «Роля» Канстанціна Лагушанскага, «У тумане» Сяргея Лазніцы і «Я не вярнуся» Ільмара Раага — сведчаць аб тым, што «Беларусьфільм» выступае ў гэтых пастаноўках як роўны партнёр. Гэтыя карціны канкурэнцызмаў і прыкметныя, нягледзячы на тое, што фестывальны лёс ва ўсіх розны. Што тычыцца залікаў у бок «Беларусьфільма», яны атрыманы.

Беларускае кіно можа ганарыцца шмат чым. Анімацыйная школа і дакументальная — гэта сапраўды слава беларускага кіно. У нас было і ігравае кіно, якое атрымала папулярнасць сярод глядачоў не толькі Савецкага Саюза. Дастаткова ўспомніць такія фільмы, як «Дзікае пал’ванне караля Стаха» ці «Праз могілкі». У беларускім кіно склаўся традыцыйны кірунак: прыклад, ваенна-таматыка. Нягледзячы на існаванне іранічнага вызначэння «Партызанфільм», тама ваіны ў нашым кіно прадстаўлена цікава і глыбока. Магу назваць яшчэ фільмы «Я родам з дзіцінства» і «Ідзі і глядзі» (лічыцца, што гэты фільм быў вяршыняй у ваеннай тэме). Да таго ж у беларускім кіно адметны дзіцячы кінамагараграф. Тут таксама было шмат удач. Дастаткова ўспомніць творчасць Леаніда Янчаева, Уладзіміра Бычкова (у розных пакаленнях вылікае захваленне яго фільм «Горад майстроў»). У беларускім кіно былі фільмы, якія не знікнуць з кінакарты. Напрыклад, фільм Валерыя Рыбарова «Чужая бацькаўшчына», які адкрываў тэму адраджэння нацыянальнай самасвядомасці. Ці «Мяне завуць Арлекіна» — у свой час самы касавы фільм. Пашчасціла беларускае кіно з тым, што тут жыў і працаваў такі майстар, як Валерый Рубінчыч. Трэба, каб прыйшлі такія аўтары, якія маглі б ствараць сваё кіно.

Віктар АСЛУХ

Віктар АСЛУХ, рэжысёр, член Еўрапейскай кінаакадэміі:

— Фактычна пра беларускае кіно зараз існуюць толькі размовы і ўспаміны. Гэта справа, хутчэй, абстрактная, чым рэальная. Нават кінамагараграфічнага асяродка ў нас няма. Рухаць кіно ў сённяшняй сітуацыі можа толькі дзяржава. Калі гэта і далей будзе адбывацца так, як у гэтым годзе (амаль адсутнічае фінансаванне), то беларускае кіно ў хуткім часе завершыць сваю гісторыю.

Андрэй КУДЗІНЕНКА, рэжысёр:

— Да 90-годдзя беларускага кіно прайшоў у поўнай разбудовацы. Я памятаю святкаванне 20 гадоў таму і нават не мог уявіць таго, што ёсць зараз. Падзей у апошні час не было абсалютна, «Беларусьфільм» — у руінах, якія называюць рэканструкцыяй. Але галоўная руіна — інтэлектуальнасць, з кадрамі. Няма ўжо не толькі другога звання, але і рэжысёраў. 20 гадоў таму былі і Тураў, і Пташук, і Дабралюбаў, і Нікіфарав, і два курсы студэнтаў-рэжысёраў, апэратараў і мастакоў, якія былі поўныя агню і ўжо адначынены міжнароднымі прызымі. Цяпер — разбудованасць і пустэча, правал у нашай галіне. Саюз кінамагараграфістаў, які забяспечыў плошчаў, практычна мёртвы; «Белвудэацэнтр», пазабудыны будынак, — таксама. Паводле афіцыйнай статыстыкі, работнікі кіно адны з самых нізкааплачваных (калі меркаваць па сярэднім заробку) у дзяржсектары. Пазітыў ёсць хіба што ў маладых людзях, якія незалежным спосабам здымаюць свае фільмы (добра, што лічбавае тэхналогія гэта дазваляе) і працоўваюць іх на фестывалі і ў інтэрнэце.

Андрэй КУДЗІНЕНКА

Дар’я ЮРКЕВІЧ, рэжысёр, пераможца Нацыянальнага конкурсу «Лістапад» у «кароткіх метры»:

— Я магу назваць тыя карціны, якія менавіта мяне кранулі: дзіцячы фільм «Не пакайдзі» Л. Янчаева, дакументальныя стужкі «Мы жывём на краю» В. Аслуха і «Божы мой» Г. Адамовіч, студэнцкі фільм Любові Бітны «Урокі майстра»...

Ларыса ЦІМОШЫК, Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.

Саюзная дзяржава

Здаецца адзіны дзяржаўны экзамен можна будзе і ў Беларусі?

Развіццё агульнай адукацыйнай прасторы Саюзнай дзяржавы, далейшая інтэграцыя ў сферы адукацыі, праблемы выхавання моладзі і перспектывы пашырэння супрацоўніцтва паміж ВНУ аказаліся ў цэнтры ўвагі ўдзельнікаў сумеснай калегіі Міністэрства адукацыі нашай краіны і Міністэрства адукацыі і навукі Расійскай Федэрацыі, якая прайшла ў Мінску.

Міністр адукацыі Сяргей Маскевіч і дзяржаакратар Саюзнай дзяржавы Рыгор Рапота.

У расійскіх ВНУ сёння атрымліваюць адукацыю каля 17 тысяч беларускіх грамадзян, і 1,5 тысячы расійскіх навучанаўцаў у беларускіх ВНУ.

— Сінхранізацыя адукацыйнай прасторы працягваецца. У наступным годзе будзе праведзеныя магістральныя навуковыя і адукацыйныя механізмы забеспячэння роўнай даступнасці прафесійнай адукацыі для школьнікаў Беларусі і Расіі. У прыватнасці, будучы прааналізаваны вынікі і парадка правядзення цэнтралізаванага тэсціравання ў Беларусі і Адынага дзяржаўнага экзамену — у Расіі, — паведаміла журналістам першы намеснік міністра адукацыі і навукі Расійскай Федэрацыі Наталля ТРАЦЦЯК.

— Акрамя таго, у Расіі вядзецца цэнтралізаванага тэсціравання спецыялістаў па навукамістывых спецыяльнасцях для беларускіх эканомікаў, а таксама для аб’ектаў ядзернай энергетыкі. Так, у рамках Дзяржаўнай праграмы падтрымкі кадраў для ядзернай энергетыкі Рэспублікі Беларусь толькі ў 2013 годзе ў вядучых арганізацыях і на аб’ектах ядзернай энергетыкі Расіі вытворчому практыку прайшлі больш як 150 беларускіх студэнтаў адпаведных спецыяльнасцяў, а ў 2012 годзе — 130 чалавек.

Летась беларускія ўніверсітэты выконвалі 150 кантрактаў і дагавораў на пастаўку навуковай прадукцыі арганізацыям Ніжняга Ноўграда, Саратава, Растова, Санкт-Пецярбурга і іншых гарадоў. Экспарт навуковай прадукцыі склаў 3,7 мільёна долараў

■ Перад святамі

ЧАРАЎНІЦТВА — ПОБАЧ, альбо Як даслаць ліст Дзеду Марозу і дзе прадаецца Дом мары?

Чуды існуюць — гэта бясспрэчна. Але ж вядома, што самі сабой яны не здзяйсняюцца. Нават такі паважаны чараўнік, як Дзед Мароз, не можа абыйсціся без памочнікаў. У сваёй сядзібе ён збірае мноства казачных герояў, каб ніводнае дзіцячае жаданне не засталася па-за ўвагай. І калі ствараць чуды могуць гэтыя чараўнічыя персанажы, то прадаць іх дзеям — справа бацькоўкі і... звычайнай пошты.

АВЕЧКА — У ПАДАРУНАК!

...Але ж пачынаецца ўсё значна раней. Калі пад канец лістапада прыйсці ў круглы залу мінскага Галоўпаштамта, у цэнтры яе абавязкова заўважыш яркую паштовую скрынку. На ёй напісаны дакладны адрас Дзэда Мароза ў Белавежскай пушчы. І менавіта адсюль тысячы мар у канвертах адпраўляюцца ў яго снежную сядзібу.

Адна з тых, хто кожны год піша лісты Дзеду Марозу — васьмігадовая Аліна Бабіна, якую мы сустрэлі на паштамце разам з мамай Вольгай. Дзяўчынка кажа, што белавежскі чараўнік яшчэ ніколі не падманваў яе і заўсёды выконваў просьбы. Напрыклад, летас ён падарыў Аліне снежкат.

Пра тое, чаго пажадала дзяўчынка сёлета, мы выпытаць не сталі, бо ўсім жа вядома, што пра жаданні нельга казаць углоас — іначай чуды не здзяйсняцца.

Зрэшты, для таго, каб напісаць ліст у пушчу, не абавязкова ісці на паштамт (хоць гэта і надае дзеі ўрачыстасці ды чараўніцкі). Ён дойдзе, нават калі вы апусціце яго ў любую іншую паштовую скрынку (галоўнае — правільна напісаць адрас), проста з паштамта ён адправіцца хутчэй, бо гэтыя лісты мы не трэба будзе сартаваць.

Асартымент паштовак сёлета налічвае больш за 1000 сюжэтаў, прадстаўлена прадукцыя розных формаў (карткі, двайныя паштоўкі, з пажаданнямі і без), розных памераў, колераў...

«Белпошта» дапамагае не толькі даставіць дзіцячыя мроі да Дзядулі, але і здзейсніць адваротнае: перадаць ад яго пажаданні і падарункі. Для гэтага ёсць спецыяльныя сэрвісы. У любым паштовым аддзяленні, у паштальёна, а ў гэтым годзе яшчэ і на сайце альбо на плацежна-даведачным тэрмінале ў аддзяленні сувязі можна выбраць адзін з прапанаваных варыянтаў навагодніх віншаванняў ад Дзэда Мароза. Напрыклад, сёлета традыцыйна прыгожа аздаблены ліст можна дапоўніць цікавай кніжкай з малюнкамі, галаваломкамі, расфарбоўкамі, рэзліткамі, і да яе можна дадаць адну з цацак на выбар. Паколькі наступны год будзе годам Казы (Авечкі), то і тэматыка падарункаў адпаведная — пеланал у выглядзе забавнай авечкі, такі

ж заплецнічак альбо проста мяккая цацка-авечка.

— Традыцыя далучаць да віншаванняў падарункі ўжо даўня. Кожны год мы прапануем розныя варыянты: укладвалі і розныя цацкі, і цукеркі. Мы бачым, як актыўна людзі заказваюць падарункі, значыць, ім гэтая ідэя падабаецца, — адзначыла начальнік упраўлення маркетынгу «Белпошты» **Наталля ФЕДАРЭЦ**.

Выбраўшы падарунак, трэба пазначыць, для каго ён, напісаць адрас адпраўніка, апліціць і чакаць: напярэдадні свята ён будзе дастаўлены. Дарэчы, перавага інтэрнэт-заказу на сайце «Белпошты» не толькі ў тым, што ўсю аперацыю можна зрабіць, не выходзячы з дому, але яшчэ і ў тым, што ў інтэрнэце ёсць магчымасць заказаць менавіта імяное віншаванне. Гэта значыць, што ў сваім лісце Дзед Мароз звернецца да дзіцяці па імені. Аднае, часу на роздум — заказаць падарунак ці не — застаецца зусім

ваюцца асаблівым чынам (каб імя і адрас атрымальніка было відаць праз спецыяльнае празрыстае «акенца», зробленае ў канверце) і пакуюцца непасрэдна ў самі канверты. Затым упакаваныя лісты перадаюцца ў цэх пісьмовай карэспандэнцыі для іх адпраўкі па месцах прызначэння.

— Першыя віншаванні для далёкага замежжа і па краінах СНД ўжо адпраўлены, а лісты па Беларусі яшчэ чакаюць свайго часу. Арыентуючыся на леташнія аб'ёмы, сёлета плануецца апрацаваць такім чынам каля 10 тысяч лістоў ад Дзэда Мароза, — распавяла начальнік участка гібрыднай пошты і распаўсюджвання рэкламы **Алена ПАУЛЮЧЭНКАВА**.

Але з гэтай работай у цэху лёгка спраўляюцца: за суткі канвертавальная лінія можа апрацаваць больш за 300 тысяч канвертаў. Максимальная хуткасць працы абсталявання — 12 тысяч адпраўленняў за гадзіну (па сутнасці, за такі перыяд можна аформіць усе «дзедамарозаўскія» лісты), аднак, як правіла, канвеер працуе на сярэдніх паказчыках, апрацоўваючы за гадзіну восем тысяч паштоў.

ЧЫМ ПАРАДУЕ КІРМАШ?

Традыцыйна на Галоўпаштамце працуе і перадсвяточны кірмаш. Тут прадаецца безліч (стэлажы шчыльна застаўлены ад верху да ніз) прыгожа аздабленых паштовак і канвертаў на калядна-навагоднюю тэматыку. І бліскучыя, і матавыя, і рыфленыя, і гладкія, і стракатыя, і аднатонныя... Больш за 1000 сюжэтаў, розных формаў

карткі, двайныя паштоўкі, з вершаванымі пажаданнямі і без), розных памераў, колераў... На рускай, на беларускай мове... Не дзіва, што пры такім шырокім выбары наплыву пакупнікоў тут не змяншаецца ні ўдзельні, ні ўверчары. Кожны можа падарыць, пакінуць паштоўку ў руках, пачытаць віншаванні і выбраць на свой густ.

Сярод людзей, што аглядаюць стэлажы, заўважваю маладую дзяўчыну. Ірына Курто выбірае паштоўкі, каб даслаць іх бацькам і сябрам, якія жывуць у іншым горадзе. Некалкі карткі ўжо падарала.

— Выбар тут вельмі добры, хочацца пераглядзець усе! — адзначае яна. — Але я ў першую чаргу чытаю віншаванні.

— Я таксама хачу, каб напісаныя словы супадалі з маімі пажаданнямі.

— Такую казачную навагоднюю хатку можна набыць у галоўнай зале паштамта, — адзначыла аператар Ілона Карловіч.

У любым паштовым аддзяленні, у паштальёна, а сёлета яшчэ і на сайце альбо на плацежна-даведачным тэрмінале ў аддзяленні сувязі можна выбраць адзін з прапанаваных варыянтаў навагодніх віншаванняў ад Дзэда Мароза.

мі, — праходзячы паміж стэлажамі, кажа сівалосы мужчына, які прадставіў Геннадзея Адамовіча. Спэдар Генадзь шукае паштоўкі, каб павіншаваць родных.

— Я заходзіў у іншыя аддзяленні сувязі, але самы шырокі асартымент, асабліва паштовак са святам Богага Нараджэння, тут.

А па-за межамі кірмашу за сталікамі некалькі пажылых жанчын, ужо набыўшыя віншавальныя карткі, старанна выводзяць адрасы на прыгожых навагодніх канвертах.

— Я дасялю вішаванні ў Бельгію! — не чакаючы майго пытання, паведамае адна з жанчын.

Паказваючы канверт з паштоўкай, Вялянцэна Іосіфаўна Лянціновіч ахвотна распавядае, што ўнучка дачку, якая туды выйшла замуж, і яе сям'ю. Галоўнае зычанне — каб яны жылі ў сваёй кватэры, бо цяпер здымаюць дом.

— А гэта — сватам маім, — паказваючы яшчэ адзін прыгожа аздаблены канверт, працягвае жанчына. — Выбрала тут самую лепшую паштоўку!

Апроч такой віншавальнай прадукцыі, на кірмаше ёсць і яшчэ адзін сапраўды эксклюзіўны падарунак. Напэўна, многія ў дзіцястве стваралі сабе розныя «дамкі», а дома — пісьмовыя сталы, завешаныя коўдрай. Унутры іх было так утульна сядзець з любімымі цацкамі ці чытаць кніжкі... І вось «Белпошта» стварыла і выставіла ў продаж сапраўдны Дом мары! Ён з кардону, 197 см у вышыню, белага колеру з чорнымі контурамі — для таго, каб яго можна было расфарбаваць так, як спадабаецца дзіцяці. Можна гэта рабіць і алоўкамі, і фламастэрамі, і фарбамі, і крэйдзі... Поўная прастора для творчасці... Дарэчы, кошт такога дамкі зусім дэмакратычны — менш за 200 тысяч рублёў.

Участак, дзе рыхтуюць да перасылкі віншавальныя лісты ад Дзэда Мароза. За дзейнасцю аўтаматычнай лініі сачыць брыгадзір Дзмітрый Курцыянэнка.

Адказнае імгненне — пісьмо да Дзэда Мароза апускаецца ў паштовую скрынку.

мала: прыём заказаў на пошце спыніцца з 22 снежня. Ды і планова абмежаваная: цацак з кожным днём становіцца ўсё менш.

СКАНВЕРТУЮЦЬ І АДПРАВЛЯЦЬ

Паколькі віншаванні ад Дзэда Мароза — справа сур'ёзная і патрабуе вялікай адказнасці, на пошце існуе цэлы асобны цэх, дзе іх прыгожа пакуюць і рассылаюць адрасатам. Варта адзначыць, што тут, на участку гібрыднай пошты, займаюцца не толькі святочнымі лістамі з пушчы, але адармляюць іншыя пісьмы, напрыклад, рэкламу, карпаратыўныя віншаванні. Штомесца праз гэты цэх праходзіць больш за тры мільёны адпраўленняў пісьмовай карэспандэнцыі, а напярэдадні Новага года гэтая лічба павялічваецца працінтаў на 20%.

Аднак вернемся да пісьмаў ад добрага чараўніка. Пасля таго, як зроблены заказ на такое віншаванне, ён адпраўляецца з сервера на спецыяльны прынтэр, усталяваны тут, у цэху. Прыгожа аформлены аркушы з напісаным на іх тэкстам раздрукоўваюцца, кладуцца на спецыяльны канвеер, на якім аўтаматычна склад-

Участак, дзе рыхтуюць да перасылкі віншавальныя лісты ад Дзэда Мароза. За дзейнасцю аўтаматычнай лініі сачыць брыгадзір Дзмітрый Курцыянэнка.

■ Узровень

КАЗКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ І пенсіі без «прывязкі» да месца прапіскі

Паштовая сувязь не стаіць на месцы. І мы гэта добра адчуваем на сабе. Сёння, не выходзячы з дому, можна і пасылку атрымаць, і за камунальныя паслугі заплаціць, і віншаванне Дзэда Мароза замовіць. Паштавічы ў сваёй працы шырока выкарыстоўваюць сучасныя тэхналогіі, актыўна працуюць па арганізацыі падпіскі і правядзенні плачжоў праз інтэрнэт, дастаўцы тавараў з інтэрнэт-магазінаў. Але, як запэўніла дырэктар Мінскага філіяла паштовай сувязі РУП «Белпошта» **Жанна ШАБЕКА**, метады і формы работы калектыва пастаянна ўдаскаляюцца.

калі тым добра, і калі патрэбна падтрымка.

— У апошнія гады мы працуем над тым, каб размежаваць абслугоўванне насельніцтва і арганізацый, — гаворыць Жанна Васільеўна. — Гэта сапраўды важна, паколькі ў структуры адпраўленняў 80% займае перасылка карпаратыўнай пошты. Для абслугоўвання арганізацый у будучы час мы імкнёмся прынесці радасць яшчэ і малым. Пачынаючы з 25 снежня, паштальёны будуць разносіць і ўручаць падарункі адрасатам. Варта бачыць, як радуецца ў гэты момант хлопчыкі і дзяўчынкі: нібы з казкай сустраліся! З кожным годам попыт на паслугу ўзрастае. У сярэднім па Мінскай вобласці рэалізуецца больш за 5 тысяч заказаў.

— **Жанна Васільеўна, ці ўплывае інтэрнэт, сучасныя формы сувязі на колькасць вашых кліентаў?**

— Цяпер людзі выкарыстоўваюць розныя спосабы зносін. Але, нягледзячы на гэта, колькасць пісьмовай карэспандэнцыі, пасылак не змяншаецца: развіваецца інтэрнэт-гандаль. Вялікую папулярнасць набываюць пост-кросінг, асабліва сярод моладзі. Людзі знаёмяцца праз інтэрнэт, імкнучыся расказаць аб сваёй краіне, сваіх захапленнях з дапамогай паштовак з рознымі відамі, сюжэтамі, дэяржаўнай сімволікай.

Апошнім часам развіваецца бізнес, і аб'ём работ у нас павялічваецца. Дастаўляем адрасатам камерцыйную карэспандэнцыю, рэкламу. У залежнасці ад зацікаўленасці рэкламадаўцаў у нейкіх сегментах рынку можам прапанаваць ім і сваю базу, параіць, каго выбраць. Напрыклад, у рэгіёнах адкрываецца шмат супермаркетаў, гіпермаркетаў, якія маюць патрэбу ў прасоўванні сваіх тавараў. Так што аб'ём нашых паслуг не змяншаецца, а пераходзіць на новы, якасны ўзровень.

Мы вымушаны прапаноўваць новыя формы работ. У сельскай мясцовасці актыўна ўкараняем перасоўныя аддзяленні сувязі. Калі раней большасць насельніцтва жыло ў вёсках, то цяпер наадварот — у гарадах. Таму паштовая сетка не можа заставацца ранейшай. Ды і праца паштальёна не з лёгкіх: увесь дзень на нагах. Яны таксама хочуць перамяніць у сваёй рабоце... А машыны дзавалюць за дзень наведваць не адзін населены пункт, а ўсе, нават тыя, дзе ніколі не было паштовага аддзялення.

Дзякуючы гэтым спосабам, у аддзяленні сувязі, у паштальёна. Для пажылых людзей паштальён жадае госяць у хаце. Гэта, так бы мовіць, акно ў свет: і газеты прыносяць, і мыйныя сродкі, і прымуць усе неабходныя плачжы. Для нашых работнікаў пенсіянеры найлепшыя кліенты, да якіх яны паспяваюць зазірнуць і

— Аднак ваша прадпрыемства імкнецца стварыць камфорт і свята не толькі для пенсіянераў, але і для малых грамадзян... — Сапраўды. Цяпер мы імкнёмся прынесці радасць яшчэ і малым. Пачынаючы з 25 снежня, паштальёны будуць разносіць і ўручаць падарункі адрасатам. Варта бачыць, як радуецца ў гэты момант хлопчыкі і дзяўчынкі: нібы з казкай сустраліся! З кожным годам попыт на паслугу ўзрастае. У сярэднім па Мінскай вобласці рэалізуецца больш за 5 тысяч заказаў.

— **Жанна Васільеўна, ці ўплывае інтэрнэт, сучасныя формы сувязі на колькасць вашых кліентаў?**

— Цяпер людзі выкарыстоўваюць розныя спосабы зносін. Але, нягледзячы на гэта, колькасць пісьмовай карэспандэнцыі, пасылак не змяншаецца: развіваецца інтэрнэт-гандаль. Вялікую папулярнасць набываюць пост-кросінг, асабліва сярод моладзі. Людзі знаёмяцца праз інтэрнэт, імкнучыся расказаць аб сваёй краіне, сваіх захапленнях з дапамогай паштовак з рознымі відамі, сюжэтамі, дэяржаўнай сімволікай.

Апошнім часам развіваецца бізнес, і аб'ём работ у нас павялічваецца. Дастаўляем адрасатам камерцыйную карэспандэнцыю, рэкламу. У залежнасці ад зацікаўленасці рэкламадаўцаў у нейкіх сегментах рынку можам прапанаваць ім і сваю базу, параіць, каго выбраць. Напрыклад, у рэгіёнах адкрываецца шмат супермаркетаў, гіпермаркетаў, якія маюць патрэбу ў прасоўванні сваіх тавараў. Так што аб'ём нашых паслуг не змяншаецца, а пераходзіць на новы, якасны ўзровень.

Мы вымушаны прапаноўваць новыя формы работ. У сельскай мясцовасці актыўна ўкараняем перасоўныя аддзяленні сувязі. Калі раней большасць насельніцтва жыло ў вёсках, то цяпер наадварот — у гарадах. Таму паштовая сетка не можа заставацца ранейшай. Ды і праца паштальёна не з лёгкіх: увесь дзень на нагах. Яны таксама хочуць перамяніць у сваёй рабоце... А машыны дзавалюць за дзень наведваць не адзін населены пункт, а ўсе, нават тыя, дзе ніколі не было паштовага аддзялення.

Дзякуючы гэтым спосабам, у аддзяленні сувязі, у паштальёна. Для пажылых людзей паштальён жадае госяць у хаце. Гэта, так бы мовіць, акно ў свет: і газеты прыносяць, і мыйныя сродкі, і прымуць усе неабходныя плачжы. Для нашых работнікаў пенсіянеры найлепшыя кліенты, да якіх яны паспяваюць зазірнуць і

— Мы маем на мэце абнаўленне аб'ектаў паштовай сувязі. Адзін з апошніх прыкладаў — мадэрнізацыя галоўнага паштовага будынка ў Мастоха, якую мы ажыццявілі сумесна з раённым выканаўчым камітэтам і Ваўкавыскім будаўніча-монтажным трэстам № 32, — адзначае дырэктар Гродзенскага філіяла РУП «Белпошта» **Іван ПРАТАСЕВІЧ**. — Зрабілі цэплавую рааблітацыю фасадаў і даху, усталявалі сучасныя вокны з ралетамі, відэакамеры, а таксама кандыцыянеры, каб было камфортна працаваць і атрымліваць паслугі. Гэты будынак цяпер упрыгожвае горад і, самае галоўнае — нашым спецыялістам забяспечаны добрыя ўмовы працы, а ўсім мастаўчанам — зручнае і якаснае абслугоўванне дзякуючы сучасным тэхналогіям паштовай сувязі.

У Мастоха таксама мадэрнізавана аддзяленне паштовай сувязі ў раёне чыгунач-

нага вакзала. Там цяпер сучасныя вокны, падлога, новая мэбля... Пераднавагодні падарунак ад Гродзенскага філіяла РУП «Белпошта» атрымаюць і жыхары Навагрудка: у раёне новай

Ташыяна ЛАЗОЎСКАЯ

«ДУЭТ» — ГЭТА ВЕЛЬМІ ЗРУЧНА

Сённяшняя пошта прапаноўвае шмат разнастайных паслуг, аб некаторых не ўсе, напэўна, і ведаюць. Па звычцы, прыходзяць купіць канверт, атрымаць пасылку, заплаціць за мабільны тэлефон, заказаць «Віншаванне ад Дзэда Мароза»... Так хутка мяняецца ўсё навакол, што чалавек часам не паспявае асэнсавана тлумачыць ад іх карысці. Аб тым, чым могуць скарыстацца кліенты пошты, нагадае дырэктар **Магілёўскага філіяла РУП «Белпошта» Алена КОТАВА**.

Алена КОТАВА.

матызаваная інфармацыйная сістэма) звесткі аб маёмасці, інфармацыю аб запазычанасці за жыллёва-камунальныя паслугі, паслугі сувязі, даведацца аб камерцыйных пазыках.

Шматлікія прадпрыемствы і арганізацыі ахвотна карыстаюцца паслугай «Прамая паштовая рэклама». Іх рэкламныя матэрыялы дастаўляюцца проста ў паштовую скрынку насельніцтва і прадпрыемстваў вобласці.

Юрыдычным асобам і індывідуальным прадпрыемствам мы прапаноўваем паслугу «POST-transit» («Паштовы транзіт»), адпаведнасці з якой дастаўка тавараў і грузаў у любы населены пункт краіны ажыццяўляецца па прынятым «ад дзвярэй да дзвярэй». Прапануем скарыстацца пакетамі паслуг «ДУЭТ» і «ДУЭТ+». Гэта вельмі зручны спосаб перадачы дакументаў або тавараў-матэрыяльных каштоўнасцяў у межах краіны з афармленнем укладзеных дакументаў, а таксама вяртанне іх адпраўшчыку. А пакет паслуг «ДУЭТ+» дадаткова дазваляе пераслаць адпраўленні накладной платай.

У апошні час нашы кліенты маюць магчымасць атрымаць па сістэме ААІС (агульнадзяржаўная аўта-

— **А якія магчымасці ў кліентаў, што карыстаюцца паслугамі перасоўных аддзяленняў паштовай сувязі? І наогул, як гэта ўспрымаецца на вёсцы?**

— Насельніцтва пачынае разумець, наколькі зручна карыстацца паслугамі перасоўнай пошты, бо паштовы аўтамабіль з'явіўся нават у тых вёсках, дзе раней стацыянарнай пошты не было. Перасоўныя аддзяленні паштовай сувязі абсталяюцца на базе аўтамабіляў павышанай праходнасці. У іх кузавах размяшчаюцца спецыяльныя камп'ютарныя сістэмы, счывальнікі банкаўскіх плацежных карт, мэда, электронныя вагі. Усё гэта дазваляе прадстаўляць поўны пералік паслуг на якасным узроўні... Безумоўна, мы не дамагліся б добрых вынікаў без сумленнай працы нашага калектыву. Імідж прадпрыемства фарміруюць паштальёны, аператары і начальнікі аддзяленняў паштовай сувязі. Хачу падзякаваць ім за адданасць агульнай справе. Няжыяшыя веды і прафесіяналізм і нададзі садзейнічаюць росквіту нашага філіяла.

Нэлі ЗІГУЛЯ.

■ Добрыя весткі

КАМФОРТ І ДЛЯ ПАШТАВІКОЎ, І ДЛЯ КЛІЕНТАЎ

Будынак Мастоўскага раённага вузла паштовай сувязі даўно патрабаваў капітальнага рамонту, які дзаволіў бы не толькі палепшыць знешні выгляд, але і стварыць належныя ўмовы для паштавікоў і для іх кліентаў.

Іван ПРАТАСЕВІЧ.

— Мы маем на мэце абнаўленне аб'ектаў паштовай сувязі. Адзін з апошніх прыкладаў — мадэрнізацыя галоўнага паштовага будынка ў Мастоха, якую мы ажыццявілі сумесна з раённым выканаўчым камітэтам і Ваўкавыскім будаўніча-монтажным трэстам № 32, — адзначае дырэктар Гродзенскага філіяла РУП «Белпошта» **Іван ПРАТАСЕВІЧ**. — Зрабілі цэплавую рааблітацыю фасадаў і даху, усталявалі сучасныя вокны з ралетамі, відэакамеры, а таксама кандыцыянеры, каб было камфортна працаваць і атрымліваць паслугі. Гэты будынак цяпер упрыгожвае горад і, самае галоўнае — нашым спецыялістам забяспечаны добрыя ўмовы працы, а ўсім мастаўчанам — зручнае і якаснае абслугоўванне дзякуючы сучасным тэхналогіям паштовай сувязі.

У Мастоха таксама мадэрнізавана аддзяленне паштовай сувязі ў раёне чыгунач-

нага вакзала. Там цяпер сучасныя вокны, падлога, новая мэбля... Пераднавагодні падарунак ад Гродзенскага філіяла РУП «Белпошта» атрымаюць і жыхары Навагрудка: у раёне новай

жыллёвай забудовы на вуліцы Ламаносава неўзабаве адкрывецца аддзяленне паштовай сувязі, дзе, як плануецца, будзе цікава нават дзецям: пакаль іх бацькам аказваюцца тыя ці іншыя паслугі, малых чакаюць адмысловыя гульні. У гэтым жа аддзяленні будзе і душавая кабіна для яго супрацоўнікаў, якой яны змогуць скарыстацца падчас тэхналагічнага ці абеднавагодняга перапынку.

Акрамя таго, на Гродзеншчыне практычна ва ўсіх гарадскіх і сельскіх аддзяленнях сувязі стараюцца, дзе ёсць магчымасць, абсталяваць пакой для прыёму ежы — з мікрахвалевай печкай, электрачайнікам, посудам... Неўзабаве пасля мадэрнізацыі будзе адкрыта пошта ў вёсцы Жытомля Гродзенскага раёна. Там таксама ўсё зроблена дастойна, на сучасным узроўні. Гэтая работа будзе прадоўжана і ў іншых рэгіёнах вобласці. У прыватнасці, на наступны год плануем мадэрнізаваць будынак Дзятлаўскага раённага вузла паштовай сувязі, — паведаміў Іван ПРАТАСЕВІЧ.

Барыс ПРАКОПЧЫК

ТАМ, ДЗЕ ВЕЧНУЮ ПЯЕ

Напярэдадні **75-годдзя** стварэння запаведніка ў **Белавежскай пушчы** мы даведаліся, што значыць уваход нацпарку ў спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА, навошта ваўкам «дасылаць» SMS і чаму не старэе Дзед Мароз

Гэты Нацыянальны парк — безумоўны гонар і візітка нашай краіны. Агульная плошча яго тэрыторыі — 150,1 тыс. га, больш за 1500 кв. км — наша прыроднае багацце. Толькі ўявіце: у пушчанскіх гушчарах здолелі захавацца ўчасткі амаль не кранутых першабытных лясоў Еўропы з надзвычайнай багатай расліннасцю і жывёльным светам. Прычым сярэдні ўзрост гэтай лесу — 110 гадоў! У той жа час Белавежская пушча, як вялікі жывы арганізм, не перастае развівацца: кожны раз, прыязджаючы сюды, абавязкова сустранеш нешта новае, спаткаеш нязвычайнае, знойдзеш, чаму падзівіцца. Што ўжо казаць пра уражання тых, хто наведвае пушчу ўпершыню! Адназначна, тут, у гэтым лесе дзівосаў, наведвальніка чакаюць адны з найлепшых імгненняў у яго жыцці — імгненні адназначна з прыродай, дотыку да сапраўднага, спрадвечнага, мудрага — такога, як магутныя векавыя пушчанскія дубы і вялізныя волаты-зубры...

Адметна, што, апроч спрадвечнай прыроднай мудрасці і спакою, у пушчы ёсць месца і новаму, сучаснаму. З супрацоўнікамі Дзяржаўнай прыродаахоўнай установы «Нацыянальны парк «Белавежская пушча» мы пагутарылі не толькі пра захаванне рэдкіх відаў раслін і жывёл, што доўгія часы насаялялі гэты ўнікальны прыродны комплекс, але і пра развіццё эканомікі, турызму і найноўшыя навуковыя распрацоўкі.

Віншаванне генеральнага дырэктара ДПУ «НП «Белавежская пушча» Аляксандра БУРАГА з надыходзячым 75-годдзем стварэння першага запаведніка ў Беларусі:

Дарагія калегі! З глыбіні вякоў мы атрымалі ў спадчыну неацэнныя на сваёй каштоўнасці ўнікальны прыродны надарунак — Белавежскі лес. Ужо ішоў стагоддзям таму нашы продкі разумелі, які скарб яны маюць, і пачалі рабіць захады для яго захавання. Аднак першае ўстанавленне тут запаведнасці на дзяржаўным узроўні адбылося адносна нядаўна — 75 гадоў таму. І наш святы абавязак — разам працягваць гэтую справу для таго, каб захаваць багаццё ішчюю відавую разнастайнасць пушчы для будучых пакаленняў. Таму ад усёй душы віншую вас з нашым агульным юбілеем і зычу далейшага плёну ў гэтай высакароднай справе!

Эксперты з Міжнароднага саюза аховы прыроды прызналі, што на ўсім кантыненте Еўразія, пушча — самы перыць, талюны аб'ект прыродаахоўнага значэння.

ПЕСНЯ ПРА ЗУБРА, АБО

Пра ролю галоўнага багацця пушчанскай гаспадаркі — лесу — не сталіца гаворыць кіраўнік Нацпарку, які прывітаў гушчарам усё сваё жыццё. Аляксандр Васільевіч прайшоў практычны шлях ад майстра лесу да дырэктара лесагаспадарчага прадпрыемства. «Лес — гэта маё жыццё», — проста гаворыць ён. І становіцца зразумела: нацыянальнае прыроднае багацце сапраўды ў руках дасведчаных прафесіяналаў. Нядаўна нацыянальны парк атрымаў сертыфікаты адпаведнасці сістэмы PEFC «Лесакарыванне і лесакарыванне» і «Ідэнтыфікацыя лясной прадукцыі па прыкмеце паходжання» (зарэгістраваны ў Рэестры Нацыянальнай сістэмы пацвярджэння адпаведнасці Рэспублікі Беларусь пад № BY / 112 08.01.075.0080 і № BY / 112 08.02.075.0625). Гэтыя сертыфікаты сведчаць пра тое, што сістэма лесакарывання і лесакарывання ўстаноўваецца адпаведна патрабаванням СТБ 1708-2006 «Устойлівае лесакарыванне і лесакарыванне. Асноўныя палажэнні», а выработаныя Дзяржаўнай прыродаахоўнай установай «Нацыянальны парк «Белавежская пушча» прадукцыя сертыфікавана па прыкмеце паходжання ў адпаведнасці з патрабаваннямі СТБ П 2157-2011 «Ідэнтыфікацыя лясной прадукцыі па прыкмеце паходжання. Асноўныя патрабаванні». Цяпер задача прадпрыемства — атрымаць міжнародныя сертыфікаты.

Пра ролю галоўнага багацця пушчанскай гаспадаркі — лесу — не сталіца гаворыць кіраўнік Нацпарку, які прывітаў гушчарам усё сваё жыццё. Аляксандр Васільевіч прайшоў практычны шлях ад майстра лесу да дырэктара лесагаспадарчага прадпрыемства. «Лес — гэта маё жыццё», — проста гаворыць ён. І становіцца зразумела: нацыянальнае прыроднае багацце сапраўды ў руках дасведчаных прафесіяналаў. Нядаўна нацыянальны парк атрымаў сертыфікаты адпаведнасці сістэмы PEFC «Лесакарыванне і лесакарыванне» і «Ідэнтыфікацыя лясной прадукцыі па прыкмеце паходжання» (зарэгістраваны ў Рэестры Нацыянальнай сістэмы пацвярджэння адпаведнасці Рэспублікі Беларусь пад № BY / 112 08.01.075.0080 і № BY / 112 08.02.075.0625). Гэтыя сертыфікаты сведчаць пра тое, што сістэма лесакарывання і лесакарывання ўстаноўваецца адпаведна патрабаванням СТБ 1708-2006 «Устойлівае лесакарыванне і лесакарыванне. Асноўныя палажэнні», а выработаныя Дзяржаўнай прыродаахоўнай установай «Нацыянальны парк «Белавежская пушча» прадукцыя сертыфікавана па прыкмеце паходжання ў адпаведнасці з патрабаваннямі СТБ П 2157-2011 «Ідэнтыфікацыя лясной прадукцыі па прыкмеце паходжання. Асноўныя патрабаванні». Цяпер задача прадпрыемства — атрымаць міжнародныя сертыфікаты.

Падчас аднаго з прапанаваных у пушчы турыстычных маршрутаў вярта пазнаёміцца і з некаторымі адметнымі дрэвамі запаведніка. Адно з іх экскурсаводы пазнаюць называюць Дуб-патрыярх. Ён мае ўжо больш за 600 гадоў (равеснік пачатку запаведнай дзейнасці ў Белавежскай пушчы), хаця тут ёсць і старажытнейшыя дрэвы. Увышыню гэты валат дасягае больш за 30 метраў, а яго дыяметр — больш за два метры.

Багатая і вадаёмы ў Нацыянальным парку. У іх водзіцца 30 відаў рыб. У прыватнасці, у адным толькі возеры Лядскім — самым буйным з тутэйшых, створаным штучна падчас меліярацыі, можна вылавіць шчупака, ліня, карася, акуня, плотку, белага амура, таўсталоўка... Праўда, рыбака ў запаведных азёрах, вядома, палатня і паўднёвы пад строгім кантролем спецыялістаў з аддзела аховы лесу. Зрэшты, які і палыванне.

Хоць у запаведніку першапачаткова задача — захаванне відаў, палыванне на розных яго населеных дазваляецца ў пэўныя сезоны. І калі застрэліць дзіку ці таго ж аленя для заўячых паляўнічых — не такая ўжо рэдкасць, то палыванне на зубра — сапраўдная экзотыка. Як гэта магчыма нараве з ахвіццёвым лясным захадам па ратаванні папуляцыі гэтага звера? Справа ў тым, што ў пушчы ёсць зубры асноўнага і рэзервовага генафонду. У апошні ўваходзіць самцы, старэйшыя за 15 гадоў, і самкі, якім больш за 18 гадоў. Гэта жывёлы, якія ўжо не могуць размнажацца. Таксама ў склад рэзерву уваходзяць хворыя асобіны. Трапілі жывёлы ў такі генафонд, вядома, не проста так, а на аснове даследчай дакументацыі і паводле заключэння камісіі, у якую уваходзяць абласны камітэт прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, ветэрынарныя службы, спецыялісты пушчы. І менавіта на такіх звераў дазваляецца палыванне, калі ёсць аховотныя. Праўда, іх знаходзіцца не так шмат (летась — 6 чалавек, сёлета — 10), бо палыванне на пушчанскага волата — справа зусім не танная; у залежнасці ад розных крытэрыяў і трафейных якасцяў здабычы яно каштуе ад пяці да дваццаці тысяч еўра.

ЛЕС, ЯКІ ЯДНАЕ ЛЮДЗЕЙ

Тры гады таму генеральны дырэктар ДПУ «Нацыянальны парк «Белавежская пушча» Аляксандр БУРАГА заступіў на пасадзі з цвёрдым намерам: не сядзі, а захоўваць. І паставіў задачу пераарыентаваць эканоміку прадпрыемства з прамысловай на экалагічную, што і было паспяхова зроблена.

— Гэта робіцца для таго, каб наш асноўны від дзейнасці прыносіў як мінімум шкоды Нацыянальнаму парку «Белавежская пушча». У нас плошча запаведных участкаў павялічана з 30 да 57 тысяч гектараў (гэта 38% тэрыторыі Нацыянальнага парку), 90% стараўзроставых лясоў выключана з гаспадарчага карыстання дзеля захавання нашага ўнікальнага прыроднага аб'екта, — нагадаў Аляксандр Васільевіч.

Увогуле, паводле даследаванняў гісторыкаў, першыя (хоць, вярта адначасна дзеля справядлівасці, даволі аўтарытарныя) спробы ўсталявання запаведнага рэжыму ў Белавежскай пушчы адбыліся пры каралю Ягайлу. Ёсць меркаванне, нібы слаўная Грунвальдская бітва 1410 года стала для літоўска-польскага войска перамогай дзякуючы таму, што для яго пракрым у пушчы нарыхтавалі каля 100 тысяч тон мяса. Уважлівы, які патэнцыял мае гэты лес, кароль польскі забараніў тут усеагульнае палыванне і толькі сам карыстаўся яго дарами. Падумаць толькі — гэта было больш за 600 гадоў таму!

А неўзабаве, 25 снежня, наш самы вялікі і славетны лес чакае яшчэ адна вельмі значная і прыгожая дата. У гэты дзень 75 гадоў таму, пасля аднаўлення Заходняй і Усходняй Беларусі, на ўсёй тэрыторыі Белавежскай пушчы, паводле рашэння спецыяльнай камісіі Саўнаркама, былі створаны першыя беларускія дзяржаўныя запаведнікі.

Цяпер за захаваннем запаведнага рэжыму ў Нацыянальным парку, а таксама за тым, каб гаспадарчая дзейнасць у ім не выходзіла за межы заканадаўства, пільна сочыць аддзел аховы лесу на чале з Мікалаем ВАЙЦЯХОУСКІМ. Гэта можа падацца сапраўдным варварствам для культурнага чалавека, але, на жаль, яшчэ ёсць тых, хто можа не толькі без згрызот сумлення падняць руку на сапраўдную беларускую святыню — Белавежскі лес, але і не грэбуе зарабляць на гэтым грошы. Аднак такіх «вынаходнікаў» часцей за ўсё ўдаецца вылічыць, і тады ўжо ім даводзіцца не салодак: сёлета спецыялісты аддзела завялі парашульнікаў, на якіх завялі 248 адміністрацыйных і 15 крымінальных судовых спраў.

Сучаснае павелічэнне запаведнасці Нацыянальнага парку і скарачэнне лесакарывання, безумоўна, вымушае ўстаноў шукаць новыя шляхі для павышэння эканамічных паказчыкаў пушчы. Аднак генеральны дырэктар лічыць гэты крок апраўданым, бо важнасць гэтага лесу, па яго словах, «не павінна вымярацца кубаметрамі».

Ды і скажаць, што эканамічныя паказчыкі Белавежскай пушчы нізкія, язык не павернецца. Агульны заробак устаноў з экспарту тавараў і паслуг ужо складае больш за 6,3 мільёна долараў — пры тым, што год яшчэ не скончыўся і нацыянальны парк рыхтуецца да піку турысцкай актыўнасці на навагоддзі і калядных святах. Больш ніводнае прадпрыемства лесагаспадарчага профілю ў краіне з экспарту так добра не заробляе, адзначаюць спецыялісты.

Адзін са складнікоў, якія забяспечваюць такі заробак, — прамысловае вытворчасць. Хоць гэта не асноўны від дзейнасці ў пушчы, тым не менш, ён неабходны. І тут не без гонару заўяўляюць: 90% вырабленай прадукцыі (замест 60%, якія патрабуе кіраўнік дзяржавы) ідзе на экспарт, а яе пераходная рэшта штомесяц складае не больш за 10%. Дарэчы,

экспарт тавараў у параўнанні з мінулым годам сёлета павялічаны на 120%. **Начальнік дрэвапрацоўчага цэха Мікалай КАВАЛЬЧУК** працуе тут ужо толькі год, а станючая дынаміка вытворчасці пад яго кіраўніцтвам ужо навідавоку. У належаўні санітарны стан прыведзены і сам цэх апрацоўкі драўніны. Але самае галоўнае — тут адбылася вельмі цікавая і нават узорная мадэрнізацыя, якую маглі б узяць за прыклад некаторыя прадпрыемствы. У выніку яе лінія, якая сёння каштуе каля 500 тысяч еўра, гаспадарцы пушчы абдыдзена ў... 10 тысяч еўра і пры гэтым будзе прыносіць той жа эфект.

— На лініі арганізавана перапрацоўка таварнай драўніны ў экспертнаму тару, — распавёў **тэхнолаг Віталій КУЗЬМІН**, паказваючы нам абсталяванне цэха. Менавіта Віталій стаў адным з аўтараў мадэрнізацыі вытворчасці. Для запуску лініі набылі ўсяго адзін новы станок 2001 года выпуску. А астатнія пяць (нямецкія, польскія і проста сабраныя тут, у цэху, з таго, што было), узорны які адлічваецца з 1978 года, — адрамантавалі. Адметна, што гэтыя станкі былі адноўлены ўласнымі рукамі рабочых. Тэхналогія вытворчасці наступная: у станок паступае буйны лес дыяметрам да 20 сантыметраў і даўжынй да чатырох метраў. Далей ён растарцоўваецца на пэўную даўжыню — атрымаецца паўбрус. «Паўфабрыкат» адпраўляецца ў так званыя аполкавыя станок, адкуль выходзіць ужо экспертная (альбо палатная) дошка, з якой вырабляюць паддоны таксама для экспарту. Вытворчасць атрымаецца амаль што безадходнай: сыравіна выкарыстоўваецца да шчэпкі. Аб'ёмны гэтага невялікага цэха ў сярэднім складаецца каля трохсот «кубоў» драўніны ў месяц, і выконвае іх мінімальна магчымым колькасцю людзей — пяцёра.

«У нас тонкі лес, які, па вялікім рахунку, няма куды дзавяць. Раней яго сартавалі ў невытворчасць, а цяпер ён можа ісці ў вытворчасць», — тлумачыць галоўны сэнс мадэрнізацыі рабочыя.

Такім чынам, работа ідзе сур'ёзна, і вынік яе навідавоку. Сур'ёзна і інтэлектуальна, якія забяспечваюць гэты вынік: напрыклад, сёлета прадпрыемства закупае лесавазную і тралявочную тэхніку.

Апроч гэтага, ідзе мадэрнізацыя вытворчасці так званай прадукцыі пачобнага карыстання — ягад, грыбоў, мяса. Закупаецца новае абсталяванне ў цэці, ідзе і будаўніцтва і рамонт. Сёлета ў пушчы было нарыхтавана ні многа ні мала 15 тон ягад, 7 тон грыбоў, 300 кг мёду (пры гэтым адзначаецца, што гэты год на мёд быў няўдалы) і 1,5 тony лекавых раслін.

На думку дырэктара, асноўны ўхіл цяпер усё ж трэба рабіць на развіццё турызму і, што не менш важна, выхаваўчую дзейнасць. І нямала зробіў тут ужо зроблена, прычым у абодвух кірунках. Так, гаворачы аб апошнім, вярта ўгадаць, што сёлета ў верасні пасляхова завяршылася трохбаковая «Летняя акадэмія» для студэнтаў Германіі, Польшчы і Беларусі. У Белавежскай пушчы яны правялі 10 незабыўных дзён. «Летняя акадэмія» — адукацыйная праграма, якая ажыццяўляецца ў рамках усталяванага трохбаковага трансгранічнага супрацоўніцтва паміж прыроднымі тэрыторыямі, што падлягаюць асаблівай ахове, — Нацыянальным паркам «Белавежская пушча», Белавежскім нацыянальным паркам і нацыянальным паркам «Даліна Ніжняга Одра». У яе ўвайшлі па 10 студэнтаў і некалькі выкладчыкаў з ВНУ Беларусі,

Загачны аддзел аховы лесу Аляксандр БАГАЛЕЙША і начальнік аддзела аховы лесу Мікалай ВАЙЦЯХОУСКІ.

Польшчы і Германіі: лесагаспадарчага факультэта Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта, Ляснога аддзялення ў Гайнаўцы Беларускага політэхнікума і ўніверсітэта ўстойлівага развіцця г. Эберсвальд. Каардынатарам і ініцыятарам гэтага праекта з'яўляецца кіраўнік аддзела каардынацыі і развіцця факультэта лясной гаспадаркі і навакольнага асяроддзя ўніверсітэта ўстойлівага развіцця г. Эберсвальд (Германія) Крыстоф Навіці. Фінансаванне праекта ажыццяўляецца за кошт сродкаў Нямецкага федэральнага фонду аховы навакольнага асяроддзя (DFU). Праект разлічаны на тры гады. Летась «Летняя акадэмія» адбылася ўпершыню і праходзіла на тэрыторыі Польшчы ў Белавежскім нацыянальным парку. У гэтым годзе студэнты трох краін сабраліся ў Беларусь.

Пушчанская атмосфера спрыяе правядзенню не толькі адукацыйных, але і самых разнастайных ведамасных і міжнародных семінараў. Так, распавёў гендырэктар, пасля аднаго міжнароднага форуму отарыналарынголагаў, што праходзіў тут, паміж спецыялістамі з розных краін завязаліся выдатныя прафесійныя стасункі, былі падпісаны ўзаемавыгадныя кантракты, пільна стала развівацца навуковая праца; і не дзіва, што цяпер удзеліць таго мерапрыемства зноў марачы трапіць у пушчу. «Гэты лес яднае людзей», — перакананы Аляксандр Бурга.

Экскурсавод Юлія ПАНАСКОК ведае шмат цікавых паданняў пра мінулае запаведнай пушчы.

адпавядае патрабаванням СТБ 1708-2006 «Устойлівае лесакарыванне і лесакарыванне. Асноўныя палажэнні», а выработаныя Дзяржаўнай прыродаахоўнай установай «Нацыянальны парк «Белавежская пушча» прадукцыя сертыфікавана па прыкмеце паходжання ў адпаведнасці з патрабаваннямі СТБ П 2157-2011 «Ідэнтыфікацыя лясной прадукцыі па прыкмеце паходжання. Асноўныя патрабаванні». Цяпер задача прадпрыемства — атрымаць міжнародныя сертыфікаты.

Здавалася б, вопытнага турыста цяжка прывабіць «проста» вялікім лясным масівам, няхай у ім нават сустракаюцца дрэвы, якім па некалькі соеднь гадоў. Аднак у тым і прывабнасць, і чароўнасць Белавежскай пушчы, што тут, акуртанна ўводзячы навінкі турыстычнай і прамысловай індустрыі, здолелі захаваць старажытную прыродную спрадвечнасць, аберагаючы больш за 10 тысяч прадстаўнікоў фаўны, звыш 1000 відаў раслін, столькі ж відаў грыбоў, каля 550 відаў імох і лішайнікаў. Вось едзеш ты па асфальтаванай дарозе на машыне, і паабал па шляху — высаччаныя дрэвы і малюніцы буро-лілі, зусім як на карцінах Шшышка. І раптам бачыш наперадзе чорныя кропачкі розных памераў. Прыглядаешся — а гэта дарогу перабірае сямейства дзіку. Праязджаеш яшчэ колькі дзясяткаў метраў — вось з аднаго краю дарогі з'яўляецца нешта аранжавае, на якую хвілю спыняецца паэрызацыя. Цікаўна пазіраючы на машыну, і лёгкая маланкай

Дарога, якой мы праяхалі па гэтых мясцінах, вілася пад вышэйшымі дрэвамі, вяла пра мясціны са старажытнымі металічнымі гербамі.

У НОВЫМ СТАТУСЕ

Белавежскую пушчу перасякае так званая Царская дарога — ваенна-стратэгічная шаша Пружаны — Белавежа — Гайнаўка. Адкрываць яе ў 1903 годзе павінен быў імператар Аляксандр III, але да гэтай падзеі ён не дажыў, таму гэта зрабіў Мікалай II. А стужку падчас адкрыцця перарэзала сама імператрыца Аляксандра Федарэўна. Часам дарога праходзіла праз водныя патокі, таму ўздоўж яе і цяпер можна сустрэць чыгунныя масты з сімвалам Расійскага імперыі — двухгаловымі арламі, якія захаваліся да нашых дзён. У 1920-я, калі гэтая частка беларускіх земляў апынулася пад Польшчай, масты спрабавалі ўзарваць, аднак зрабіць гэта не атрымалася, таму польскія ўлады загадалі проста збійць з мастоў арлоў. Цяпер гэтыя арлы адноўлены і з 2005 года зноў упрыгожваюць аўтэнтычныя паронны мастоў. Дарэчы, на беларускай частцы пушчы такіх мастоў захавалася 10, а на польскай, дзе іх і так было няшмат, — тры.

Такім чынам, мякка кажучы, не вельмі добраазычлівыя стасункі Польшчы з расійскім (а пасля — саветскім) бокам адбыліся і на гісторыі Белавежскай пушчы. Аднак цяпер можна з чыстым сумленнем сказаць, што усё гэта засталася ў мінулым. Пра гэта сведчаць і вынікі цяперашняга цеснага і — гэта немагчыма не прызначыць — надзвычай плённага супрацоўніцтва беларускага і польскага бакоў запаведніка.

Так, бадай, адной з важнейшых сёлетніх падзей для пушчы стаў уваход у спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА ў новым дасье на 140 тысяч гектараў сумесна з польскім бокам у якасці трансгранічнага аб'екта пад адзіным кіраваннем двух нацыянальных паркаў — польскага (80 тысяч га) і беларускага (80 тысяч га). Калі раней Белавежская пушча знаходзілася ў спісе сусветнай прыроднай спадчыны па крытэрыі VII (распрацаваны Міжнародным саюзам аховы прыроды), які мае на ўвазе, што аб'ект валодае выбітай эстэтычнай каштоўнасцю, то цяпер прыродны комплекс быў налічаны па больш прыдатных прыродных крытэрыях IX (Першы з іх сведчыць аб тым, што аб'ект з'яўляецца ўнікальным прыкладам праходжання важнейшых экалагічных і біялагічных працэсаў у эвалюцыі і развіцці наземных эксістэм і супольнасцяў раслін і жывёл. Другі — што аб'ект уключае ў сябе найбольш важныя

і значныя прыродныя месцы для захавання біялагічнай разнастайнасці, у тым ліку відаў, якія знікаюць і якія маюць выдатную ўніверсальную каштоўнасць у пункту гледжання навуцы або аховы.

Адметна, што не многія краіны, якія маюць падобны сумесны тэрыторыі, рызкуюць намініраваць іх як адны трансгранічныя аб'екты. Бо для гэтага неабходна правесці вельмі вялікую працу, каб абгрунтаваць сваю заяўку і параўнаць аб'ект з іншымі падобнымі ў свеце. Але гэты крок быў зроблены, складзена новае намінацыйнае дасье, карты, абгрунтаваны і сёлета ў чэрвені па гэтай заяўцы было атрымана станоўчае рашэнне.

Аднак проста (хоць, вядома ж, гэта далёка не проста) стаць аб'ектам сусветнай спадчыны недастаткова. Напрыклад, намінацыя па эвалюцыі прадугледжвае, каб гэтыя працэсы працягваліся, а па біяразнастайнасці — каб яна захоўвалася і надалей. Як казаў адзін з герояў любімага многімі гумарыстычнага тэлечасопіса «Ералаш», важна не столькі паставіць рэкорд, колькі яго ўтрымаць. Таму цяпер у бліжэйшай перспектыве ў супрацоўніцтве навуковага аддзела сумесна з польскім калегамі — распрацоўка плана кіравання трансгранічным аб'ектам сусветнай спадчыны ў яго новых межах, распавёў журналістам «Звязды» **намеснік генеральнага дырэктара па навуцы Васіль АРНОЛЬБІК**.

Калі сёлета мы былі ўключаны ў спіс ЮНЕСКА, эксперты міжнароднага ўзроўню з Міжнароднага саюза аховы прыроды нам заявілі, што на ўсім кантыненте Еўразія пушча — самы першы, эталонны аб'ект прыродаахоўнага значэння, — падкрэсліў, у сваю чаргу, генеральны дырэктар.

Па словах Аляксандра Бурга, Еўрапейскі саюз увогуле вельмі сур'ёзна ставіцца да нашага аб'екта. Цяпер на Захадзе назіраюцца праблемы ў плане экалогіі: Напрыклад, там знікае шэраг птушак — скажам, такіх звыклых для нас, як верабей і шпакі.

Ім не хапае прыроднага патэнцыялу, які ёсць у Беларусі. Наш лес і нашы балоты — гэта лёгкія ўсёй планеты, таму заходнеўрапейскія краіны, па вялікім рахунку, проста абавязаны інвэстыраваць і ўкладваць свой капітал для таго, каб захаваць гэта месца на карысць іх жа саміх, — падоумаў дырэктар.

Галоўны бухгалтар Валіяніна ПРАКАПЧУК (трэцяя справа) і яе калегі: Надзея БУГУК, Паліна НЕВАР, Алена ДАКАЛА, Аля КІСЛЯК, Тацяна САУЧУК, Наталія ШОСЦІК, Алена СІДАРУК.

ПЕСНЮ БЕЛАВЕЖА

НАВОШТА ВАЎКУ GPS?

Намеснік генеральнага дырэктара па навуцы Васіль АРНОЛЬБІК.

Безумоўна, такія забавы былі б проста немагчымыя без пільных даследаванняў зубра ў прыватнасці і яго удзелу ў суккупнасці ўсіх працэсаў у пушчы ўдальны. Гэтым займаюцца супрацоўнікі навуковага аддзела. Распрацоўка навуковых работ, якім потым знаходзяць практычнае прымяненне ў Нацыянальным парку, супрацоўніцтва са спецыялістамі Акадэміі навук, Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, а таксама з паркамі іншых краін і прымяненне міжнароднага вопыту — усё гэта ляжыць на «плячах» навуковай галіны, на чале якой стаіць Васіль Міхайлавіч Арнольбік. У сістэме запаведнікаў і нацыянальных паркаў Беларусі ён працуе ўжо 30 гадоў. Васіль Міхайлавіч распавядае нам, што аснову навуковых работ у пушчы складае тэматычны план, распрацаваны на пяць гадоў. Яго тэматыка — навуковыя асновы захавання прыродных комплексаў і кіраванне Беларэжскай пушчай. Гэты кірунак уключае шэраг раздзелаў. Сярод іх — распрацоўка мерапрыемстваў па захаванні папуляцыі зубра ў Беларэжскай пушчы, генетыка-селекцыйная ацэнка лясоў (сумесна з Інстытутам лесу НАН) — для таго, каб выявіць і захаваць унікальны генэфонд запаведніка, вырошчваючы саджанцы елак і дубоў у пітомніку, ствараючы лясанасенныя плантацыі, «вырабавальныя культуры», за якімі вядзецца назіранне. Наступны раздзел — вывучэнне і распрацоўка мерапрыемстваў па ахове рэдкіх відаў раслін, унесеныя ў Чырвоную кнігу. Таксама ў структуры навуковага аддзела ёсць арнітолагі, што даследуюць птушынае насельніцтва пушчы. Вывучаюць тут і насякомых. А яшчэ вось ужо больш за 60 гадоў у запаведніку вядзецца летапіс прыроды, дзе адсочваюцца ўсе яго змены. Гэтым садзейнічае і ўласная метастанцыя, дзе ідуць пастаянныя рэжымныя назіранні за пэўнымі кліматычнымі параметрамі. Паводле гэтых даных можна прагназаваць далейшае развіццё відаў у пушчы.

Навуковая работа тут не спыняецца ні на хвіліну. Апроч унутраных назіранняў, у пушчы пастаянна праводзяцца даследаванні розных маштабаў. Так, ужо трэці год рэалізуецца праект па вывучэнні гісторыі пушчанскіх пажараў і таго, як пасля іх фарміравалася структура лясоў. Работа па гэтым кірунку ідзе сумесна з польскім лясам. Апроч таго, па праграме Саюзнай дзяржавы існуе дамоўленасць паміж Міністэрствам Беларусі і Расіі па праектаванні навукова-селекцыйнага цэнтру па вывучэнні, ахове і ўстойлівым карыстанні папуляцыі зубра. Туды памесцяць 50 жывёл, будучы даследаваць іх генетыку; пасля з агульнай колькасці асабліва каштоўных жывёл адбярэць

маладняк, з якога з часам будуць створаны стаікі. Гэтая доўгатэрміновая праграма разлічана на стварэнне новай папуляцыі зубра ў Расіі. У адносінах ад нас, там гэта дазваляе тэрыторыя. Цяпер па ўсёй нашай краіне налічваецца 1100 зуброў, што больш чым дастаткова. З іх у Нацыянальным парку — каля 470 жывёл. Пры тым, што аптымальная колькасць зуброў для пушчы (гэта значыць, калі эксісітэма самастойна можа іх пракарміць) складае 300 асобін. Трэба сказаць, што Беларэжская зубра ўжо некалькі гадоў, так бы мовіць, асвойваюць расійскія тэрыторыі. Напрыклад, шэраг асобін паехалі ў Карэлію, сёлета некалькі жывёл адправіліся ў Мясчэрскі нацыянальны парк, ідуць перамавы наконт продажу дзесяці зуброў у Казахстан. Лёс жывёліны, якія вывоззяцца за мяжу, адсочваюцца супрацоўнікамі Беларэжскай пушчы, так што за стан гадаванцаў беларускай зямлі можна не хвалявацца.

Таксама распрацаваны шэраг навукова-даследчых праектаў, што фінансуюцца Франкфурцкім заалягічным таварыствам, якому ўжо 150 гадоў. Так, цікавыя даследаванні супрацоўнікі Нацыянальнага парку сумесна з арганізацыяй «Ахова птушак Бацькаўшчыны» плануецца правесці па вывучэнні воўка і рысі. Праграма больш да тычыцца першага драпежніка, а дакладней таго, як ён уплывае на колькасць капітных жывёл, а тыя, у сваю чаргу, — на лясанаддаўленне.

Для даследавання нам неабходна адлавіць пяць ваўкоў, націпіць на іх ашышнікі з GPS-навігатарамі, каб адсочваць перамяшчэнні жывёл, іх біялогію, экалогію, удзел у капытных жывёл, а праз іх — на лясныя эксісітэмы, — тлумачыць складаны навуковы ланцужок начальнік аддзела аховы жывёльнага свету і вядзення паліўнай гаспадаркі Алег ШЧЫТОУ.

Калі такія сучасныя інструменты даследаванняў, як фоталасткі, ужо выкарыстоўваюцца для вывучэння экалогіі воўка як у Польшчы, так і ў Беларусі, то выкарыстанне тэлеметрыі перамяшчэння (гэта значыць, дыстанцыйнага сачэння за размяшчэннем жывёл у беларускай частцы пушчы) знаходзіцца на этапе падрыхтоўкі. Цяпер у Германіі вырабляюцца спецыяльныя GPS/GSM перадачыкі, якія будуць выкарыстоўваць сеткі мабільных аператараў для перадачы тэлеметрычнай інфармацыі ад вышэйназваных жывёл з дапамогай SMS-паведамленняў. Самым складаным пры правядзенні гэтых работ, кажуць навукоўцы, з’яўляецца адлю і забяспяленне рухомасці дзікіх жывёл, на якіх будуць змяшчацца перадачыкі.

Інжынер-лесапатолаг Алена ДЗЕМЯНЧУК.

МАЙСТЭРСТВА ГАСЦІННАСЦІ

Нарад ці хто стане спрачацца, што прымаць гасцей нават дома — справа, якая патрабуе асаблівага падыходу. І можна толькі здагадавацца, наколькі ўскладняецца гэтая задача на такім магутным прадпрыемстве, як Нацыянальны парк «Беларэжская пушча», куды прыязджаюць многія тысячы турыстаў з усёго свету. Бо ад добра праведзенага, навагі, шчырага і лясасольнага гаспадарства залежаць уражанні гасця, яго добры настрой і жаданне вярнуцца сюды. І ў пушчы — вяртацца. Таму не дзіўна, што калі ў 2010 годзе доля турызму ад усёй вытворчасці складала 10%, то сёлета — 50%. Летас Нацыянальны парк наведалі 450 тысяч чалавек. Сёлета, калі меркаваць па колькасці заявак, якія паступілі ў турыстычны аддзел, таксама чакаюць вялікі наплыв наведнікаў. І хоць ільвіну (ці, каб адважыцца тэма, правільней будзе сказаць — зубрыну) долю гасцей складаюць самі беларусы, а з замежных (65%) — расіяне, цяжка ўспомніць, прадстаўнікі якіх краін тут яшчэ не пабылі. Безумоўна, пашырэнне географіі турыстаў Беларэжскай пушчы паспрыяў конкурс прыгажосці «Міс Інтэрконтэнталь», што праходзіў у Беларусі ў 2009 годзе. Тады ў запаведнік з візітам прыехалі прыгажуні з многіх краін свету.

Патлядзец тут сапраўды ёсць што. Першае — безумоўна, вальеры з жывёламі, дзе можна убачыць высакароднага аленя, лася, зубра, воўка, дзіка, казулю, лісіцу, рысь, бургана мядзведзя, а таксама акліматызаваных на тэрыторыі Беларусі янотападобнага сабаку, пятністага аленя, даніэля. Абаважэва трэба убачыць шыкоўны Музей прыроды. Залы музея тэматычныя: адна распавядае пра гісторыю пушчы, другая — пра яе насельніцтва, трэцяя — пра жыццё лесу ў розныя перыяды года... Тут можна паслухаць запісы менавіта рознастайных светлавых, кампазіцыйных і музычных эфектаў стварае атмасферу пушчы настолькі натуральна, што многія экскурсанты пасля наведвання кажуць, нібы яны пабылі ў сапраўдным лесе. Таксама варты наведваць рэзідэнцыю беларускага Дзеда Мароза.

Для тых, каму будзе мала гэтага «касцяка» турыстычных аб’ектаў, ёсць 55-кіламетровая аглядная аўтобусная экскурсія па Нацыянальным парку. Увогуле штогод Беларэжская пушча радуе сваіх гасцей новымі турыстычнымі маршрутамі. Сярод іх — пешыя, аўтамобільныя, роварныя, разлічаныя на турыстаў розных узростаў, інтарэсаў, фізічнай трываласці... Дарчы, менавіта роварныя маршруты з кожным годам карыстаюцца ўсё большым попытам. Адны толькі назвы іх ужо завораваюць: «Царская палана», «Зярыны пераход», «Лясныя таямніцы», «Вялікая вандроўка»...

Апроч маршрутаў, паступова з’яўляюцца ў запаведніку і новыя турыстычныя аб’екты. Так, літаральна тры месяцы таму ў пушчы адкрыліся новы Музей народнага побыту і старажытных тэхналогій. Тут усё арганізавана так, як на сялянскім беларускім падворку, якія існавалі яшчэ старэе дзякуючы таму, што яго час рухаецца ўсяго раз на год. Атрымліваецца, што кожны год ён пражывае толькі 12 гадзін свайго казачнага жыцця. Канешне, увесь астатні час Дзядуля таксама жыве, прымаючы гасцей у сваёй рэзідэнцыі ў Беларэжскай пушчы, аднак у звычайным, чалавечым часе, які ідзе зусім не так, як казачны, і існуе ў іншым вымярэнні. І вось менавіта на памежжы гэтых двух вымярэнняў і здзіўняюцца чужыя... Зрэшты, пакуль мы гутарылі з пушчанскім чараўніком пра справы чужоўняў, ён не забываўся і на надзённыя.

Каб разнастаіць спакой векавога лесу, турыстам прапануюць забаўляльную праграму. Апроч таго, тут ёсць басейн, сауна, тэнісны корт, трэнажорная зала, бильярд, выдаецца напратак спартыўны інвентар і веласіпеды.

— Я спадзяюся, што сёлета да мяне прыдзе не менш гасцей, чым летас, ды і карэспандэнцыі прыйдзе шмат на мой адрас, бо кожны адрэагуе мне ліст сілу чараўную павялічвае, — загадкава ўсміхнуўся Дзед Мароз.

Між тым цяпер гаспадар сядзібы сустракае гасцей не адзін. Яму на дапамогу прыязджаюць улюбёная ўнучка Снягурка, жонка Магуля-Зіма, тры дачкі — Мяцеліца, Завіруха і Сцюжа, а таксама героі навагодніх казак.

Адметна, што гасцей казачны Дзядуля прымае круглы год, так што нават улетку можна прыехаць да яго і распавесці пра сваё самае запаветнае жаданне. Хоць ведае, можа, чым раней чараўнік пра яго даведаецца, тым больш будзе верагоднасць яго здзіўленняў? Напэўна, гэтым і кіруюцца прынамсі тыя 1,5—2 тысячы наведвальнікаў, якія штодня заходзяць да Мароза ў цёплы перыяд года. Дарчы, прыязджаюць сюды не толькі дзеці, якія вераць у ажыццяўленне чудаў, але і дарослыя — для таго, каб хоць ненадоўга акупацца ў казку і стаць крышачку дзецімі. Такіх гасцей, якія ўжо маюць пашпарт, у рэзідэнцыі быў нават больш, чым маленькіх. І гэтым Дзед Мароз таксама ўсцешаны.

— У цуды верыць трэба, таму што сапраўдныя запаветныя жаданні, калі быць упэўненымі ў іх, здзіўняюцца. Гэта даказана афіцыйнай навукай, імя якой — квантавая фізіка. Сапраўды, існуе тэорыя, якая гаворыць пра тое, што думкі чалавека матэрыяльныя. Таму мой гадоўны клопат — пераканаць яго, што тое, чаго ён больш за ўсё жадвае ў жыцці, дасягальна. Калі ў мяне гэта атрымаецца, то мой чараўны дар, а таксама чараўны дар, што ёсць у кожным чалавек ад нараджэння, можа гэта ажыццявіць.

НАВУКОВАЯ ТЭХНАЛОГІЯ НАВАГОДНІХ ЦУДАЎ

— Запрашаем у казку! — сустрала нас каля брамы сядзібы Дзеда Мароза яго памочніца.

Аднак жа ж турыст бывае розны, прызнаюцца супрацоўнікі. Некаторыя гасці могуць і ў рэстаране пабуныцца, і ў гасцініцы і нават замахнуцца на адзін з галоўных атрыбутаў пушчы — Дзеда Мароза, тузанушы яго за бараду.

Зрэшты, Дзядуля Мароз — персанаж мудры, і крыўды на надта гарэзлівых гасцей не трымае. Ён з радасцю сустракае кожнага, хто завітае да яго, на парозе сваёй сядзібы (а напярэдадні свят колькасць візітэраў даходзіць і да шасці тысяч чалавек у дзень), распітвае пра жыццё-быццё, пра тое, якім наведвальнік займаўся на працягу года, якія добрыя справы зрабіў.

Вось і нас, заішоўшых у церам з марозу, Дзядуля ласкава запрасіў сесці ля каміна, у якім гарача разгараюцца і весела патрэскаюць галінкі дрэў. І распавёў нам страшную таямніцу. Аказваецца, у навагоднюю ноч чараўнік выяжджае з сядзібы з... пустым мехам. А як жа падарункі, якія ён павінен пакласці пад ялінку для кожнага маленькага жыхара планеты? Цуд адбываецца апоўначы, калі для ўсіх звычайных людзей час стаіць на месцы. Справа ў тым, што над церамам Дзеда Мароза вісць гадзіннік. Ён — незвычайны. Яго стрэлкі паказваюць без шасці хвілін дванаццаць. Але гэта не значыць, што гадзіннік стаіць на месцы. Ён працуе, але толькі адзін раз на год. І вось, 31 снежня ў гэты час стрэлкі зрушацца з месца. Роўна адну хвіліну зойме шлях Дзеда Мароза да Палыны дванаццацімесяцаў, і ў момант, калі Снежань будзе перадаваць Студзёна чараўны пасах, час спыніцца. Пакуль ён будзе стаць, гадзіннік Дзядулі здзейсніць поўны абарот, а сам Мароз за гэты час начура падарункі пад ёлкамі ў кожным доме.

Дарчы, у гэтай таямніцы — і сакрэт узросту Дзеда Мароза. Бо ён жыве так доўга і не

Сакратар кіраўніка Наталля АНДРАЙЧУК.

Як дабрацца:
Дзяржаўная прыродаахоўная ўстанова «Нацыянальны парк «Беларэжская пушча» знаходзіцца па адрасе: Брэсцкая вобласць, Камянецкі раён, вёска Камянюкі, 225063.
Дадатковую інфармацыю можна атрымаць на сайце www.npbp.brest.by альбо па тэлефонах: Факс +375(01631) 56-3-98, прыём заявак +375(01631)56-2-00, Музей прыроды +375(01631)56-2-67, рэстаран +375(01631)56-4-36.

Адноўленая сядзіба графа Тышкевіча — навіна экскурсійнага маршруту.

Выпуск № 19 (330)

Псіхалогія для ўсіх

ШТО МАЛАДОМУ ДОБРА, ТОЕ ПАЖЫЛОМУ — СТРЭС

Ёсць абмежаванні

ПРА КРОПЛІ ДЛЯ НОСА

У аптэцы ёсць нямаля сродкаў для зняцця закладзенасці носа, уключаючы аэразолі ад насмарку. Яны хутка прыносяць пачуццё палёгка, зьвужаючы крывяносныя суды, што прыводзіць да сціскання тканак. Прымяняць іх з асцярожнасцю.

Шматдзённае выкарыстанне такіх сродкаў ад насмарку можа выклікаць адваротны эффект: ацёк насавай тканак і закупорку пазух. У выніку арганізм пачне патрабаваць усё большыя дозы аэразоляў ці кропель. Прымяняць іх не часцей як 3–4 разы на дзень цягам 3–4 дзён. Працяглае выкарыстанне справакуе хранічнае запаленне — медыкаментознаы рыніт.

Дыхайце парай

Адным з лепшых сродкаў для часовага зняцця закладзенасці носа, які не выклікае ускладненняў і не патрабуе фінансавых затрат, з'яўляецца удыханне пары.

Наліце ў чайнік або каструлю вады, давядзіце да кіпення і дыхайце парай. Некаторыя яшчэ абмотваюць галаву рушніком, хоць гэта і не абавязковая ўмова. З дапамогай гэтай няхітрай працэдуры можна таксама знізіць колькасць слізі ў лёгкіх.

Карысна з'есці

КАЛІ Б ЧАСНОК ПАХ ВАНІЛЮ...

Часнок быў вядомы яшчэ ў Старажытным Егіпце і як лекавы сродка, і як выдатная прыправа да ежы. І ўсё б выдатна, калі б не пах... Калі мы ўжываем часнок, пахнуць пачынае не толькі наша дыханне, але ўсё цела!

Адзін са спосабаў пазбаўлення ад гэтага паху — есці часнок, запіваючы яго малаком або чыстай вадай, зядаючы грыбамі або базілікам. Другі спосаб — спажываць у капсулах. Калі яны, вядома, змяшчаюць аліцын — самае актыўнае і карыснае часночнае рэчыва. На жаль, многія капсулы, якія можна ўбачыць у прадажы, яго не змяшчаюць, а таму які сэнс іх піць?

Аліцын утвараецца ў момант расціскання зубка часнаку і, аказваючыся ў арганізме, «палохае» тое шкоднае, што ў ім ёсць. Тэрмічная апрацоўка часнаку зніжае яго эфектыўнасць, а 30 хвілін варкі пазбаўляюць карысці цалкам. Варыць часнок можна не больш за 5 хвілін, але ідэальна ўжываць свежым.

Кажуць, расказаць пра карысныя вартасці часнаку проста немагчыма — так іх шмат. Але вось што называецца ў першую чаргу. Часнок спраўляецца з хваробатворнымі бактэрыямі, прадужліяе некаторыя віды злаякасных новаўтварэнняў. Ёсць даследаванні, якія паказваюць эфектыўнасць часнаку супраць вірусаў грыпу, пацярджваюць станоўчы ўплыў на сардэчна-сасудзістую сістэму, паколькі часнок дзейнічае падобна аспірыну. Часнок яшчэ выводзіць з арганізма шкодныя рэчывы, таксіны, металы. Кажуць, што ўжыванне часнаку нават перашкоджае утварэнню маршчынаў. Як той казаў, «калі б часнок пах вانیлю, а на смак быў як персік, аптэкі разарыліся б».

Мера засцярогі

ГРЫБОК НЕ СПІЦЬ!

Вельмі вялікая колькасць мікраскапічных грыбоў можа паразітаваць у арганізме чалавека і жывёл. Грыбы могуць пашкоджаць скуру, валасы, пазногці, слізистыя абалонкі, розныя ўнутраныя органы. Як вынік — непрыемныя захворванні. Падрабязней пра тых, што пашкоджаюць скуру і яе прыдаткі — валасы з пазногцямі — расказвае загадчык амбулаторна-дэргматалагічнага аддзялення Мінскага гарадскога скурна-венералагічнага дыспансера Леанід КАСПЯРОВІЧ.

СКУРА. Заразіцца грыбамі можна пры цесным кантакце з хворым чалавекам або сабакам, катом, а можна і праз тую прадметы і рэчы (ручнік, бязізн, мачалку і г. д.), якімі карыстаўся хворы, а таксама праз прадметы догляду жывёл. Нярэдка грыбамі заражаюцца дзеці ад тых жа бацьжых катой і сабак. Пачырваненні са смяленнем і лушчэннем могуць з'явіцца як на целе, так і на валасістых частках галавы. Праз нейкі час могуць пачацься і валасы — прычым валас можа пакутаваць як звонку, так і знутры.

Адным з шырока вядомых скурных пашкоджанняў з'яўляецца рознакаляровы лішай, пры якім пакутае самы павярхоўны слой скуры. Ачажкі маюць круглую форму рознага памеру з колерам

Усе мы няпроста пераносім розныя жыццёвыя цяжкасці, непрыемнасці. Эмацыйнае напружанне, якое пры гэтым узнікае, можа стаць прычынай нервовага зрыву, які ў пажылых можа працякаць у вельмі вострай форме — усё ж такі ахоўныя сілы арганізма ўжо не тыя.

Што, як вы лічыце, з'яўляецца самым эфектыўным спосабам захавання душэўнай раўнавагі? Аказваецца, усё проста. Актыўная жыццёвая празіцыя! Чым больш шырока інтарсы ў чалавека, чым больш у яго абавязкаў — тым лепей ён адаптаваны, тым прасцей яму перанесці непрыемнасці і няўдачы, адзначае псіхолог Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Вольга ХВЯЖЭНКА.

Старэнне, захворванні, нейкія жыццёвыя сітуацыі могуць мяняць нашы статусы ў грамадстве і сям'і. Прычым для пажылых важнай будзе нават не столькі змена статусу сама па сабе, колькі стаўленне да гэтага навакольных.

Людзі ва ўзросце цяжэй прыстасоўваюцца да змянення жыццёвых умоў. Здаецца, звычайная падзея — пераезд на новае месца пражывання, а для немаладога чалавека гэта магутны стрэс! Вельмі доўгі час перасяленцу ўсё будзе здавацца нязручным, няўтульным, чужым. Да гэтых адчуванняў далучацца яшчэ разгубленасць і трывога, калі пераезд будзе звязаны са зменамі стасункаў унутры сям'і — неабходнасцю з'ехацца ці раз'ехацца з дарослымі дзецьмі.

Не лепшае агульнае самаадчуванне, пэўныя ўзроставыя змены спрыяюць неўрозу. Размова ідзе пра перабудову арганізма. Пачынаецца яна ў 47–50 гадоў і ў мужчын на фізіялагічным узроўні праяўляецца зніжэннем палавой функцыі, а ў жанчын — клімаксам. Зразумела, гэтыя працэсы суправаджаюцца перажываннямі: думкамі пра старасць і адсутнасць перспектывы, пра непазбежную смерць, пачуццём адзіноцтва. Вельмі многія людзі цяжка перажываюць знешнія правыя старасці. Як, дарэчы, і ўсё, што звязана з палавой сферай — любая дробязь пачынае трактавацца няправільна.

Вядома, што жанчыны цяжэй за мужчын перажываюць перыяд клімаксу. Прыгожы пол

пакутае часам ад таго, што нібыта страчвае здольнасць да нармальнага палавога жыцця і ўваходзіць у перыяд поўнага фізічнага згасання. Па-першае, гэта не адпавядае рэчаіснасці, а па-другое, да кожнага этапу жыцця можна і трэба адаптавацца.

Нярэдка пажылыя скардзяцца на бяссонніцу, ранняе абуджэнне, сон з перапынкамі. Гэта выбівае з раўнавагі, псуе настрой на ўвесь дзень, пагаршае імунітэт. Пачынаць тут трэба не са снатворных, неабходных не так і часта. Спачатку варта разабрацца з праблемамі стравальнай сістэмы, высветліць, ці няма расцягвання мачовага пузыра, прамой кішкі... Неабходна перастаць есці перад сном. Апошні прыём ежы павінен быць не менш як за тры гадзіны да сну. Сама ежа павіна быць лёгкая. Гэта дапаможа пазбегнуць цяжару ў страўніку, пачуцця ціску на дыяфрагму.

Лячэнне бяссонніцы павіна быць строга індывідуальным, паколькі цалкам будзе скіравана на асаблівасці канкрэтнага чалавека. Калі ўжо гаварыць пра тых ж снатворных, то ў тэрапеўтычных дозах яны не гарантуюць сон, а толькі спрыяюць яго ўзнікненню. Пасля прыёму прэпарата заснуць можна толькі ў зручнай позе і пры адсутнасці знешніх раздражняльнікаў. Аднак пры выкананні такіх умоў вы можаце заснуць і без хіміі. Добраму сну спрыяюць прагулкі на свежым паветры і праветрыванне памяшкання.

Працэс старэння — гэта аслабленне ўсіх функцый арганізма, парушэнне абмену рэчываў, пэўныя змены ў сасудзістай сістэме, у тым ліку ў сасудах галаўнога мозгу, расстройства памяці. Дарэчы, каб прадухіліць расстройства памяці, не трэба рабіць нічога надзвычайнага. Шукайце нагоду для

Як праяўляецца неўроз?

Звычайна прыгнечанасцю, смуткам, беспрычиннай трывогай, зніжэннем настрою, расстройствам апетыту і сну. Пажылыя пры гэтым могуць скардзіцца на адчуванне цяжару ў грудзях, паколванні пад ключыцай ці пад лапаткай, заміранні сэрца. Самыя нязначныя змены ў рабоце сэрца выклікаюць думкі пра сур'ёзныя захворванні і правакуюць страх смерці. У старых часта сустракаюцца так званыя псеўданеўралгічныя захворванні, якія проста імітуюць тых ці іншыя захворванні.

Прыгожая форма

А ЯНЫ ЁСЦЬ ВЯРТАЮЦА

Некаторыя з нас настойліва спрабуюць вылепіць са свайго цела нешта падобнае на ўбачанае ў рэкламе ці кіно. І так мы з сябе здэкеуемся, і гэтак. А кілаграмы ўсё вяртаюцца. Чаму?

У розных людзей па-рознаму, аднак ад 40 да 70 працэнтаў масы нашага цела абумоўлена генетычнай. Гэта азначае, што кіраваць мы можам толькі 30–60 працэнтамі.

Па-другое, тлушчавыя клеткі нам патрэбны. Яны невядома з якіх часоў спрыялі аднаўленню папуляцыі і яе выжыванню. Значыць, наша цела мае здольнасць назапашваць тлушч пасля кожнага перы-

яду галадання ці недадання. Асабліва гэта датычыцца дзяўчатак пераходнага ўзросту, калі адбываецца палавое выспяванне.

Абмежавальная дыета можа прывесці да «павытворчасці» клетак «на ўсякі выпадак» (скажам, не пяць мільёнаў, а шэсць). Тлушчавыя «фабрыкі» пасля дыеты могуць працаваць з падвойнай магутнасцю.

Вядома, што ў «галодны» перыяд цела спальвае не толькі тлушч, але і мышачную тканку. Таму любая абмежавальная дыета працуе да таго часу, пакуль яе прытрымліваешся. Чым мацней абмежаванні, тым вышэйшы шанец, што ўсё забаронена рана ці позна будзе з'едзена.

Чалавек уладкаваны так, што яму падабаецца разнастайнасць. А таму сядзець

станоўчых эмоцый, забяспечвайце сабе ўмераныя разумовыя і фізічныя нагрукі, гуляйце на свежым паветры. Шматгадовыя назіранні паказваюць, што адсутнасць інтэлектуальных стымуляў разбурае памяць мацней за ўзроставыя змены.

Ёсць змены і ў эмоцыях — ад кароткіх перыядаў дрэннага настрою да моцных дэпрэсійных расстройстваў. Пажылы чалавек пачынае вельмі песімістычна адзёнаць сваё жыццё, адчувае сябе нявартым быць сярод людзей, карыстацца ўсімі дабротамі жыцця.

Могуць назірацца і атрафічныя захворванні галаўнога мозгу, напрыклад, сеньільнае зніжэнне інтэлекту. Інтэлект пры гэтым зніжаецца паступова — сціраюцца ўласцівыя рысы характару, чалавек нібыта страчвае сваю індывідуальнасць. Знікаюць усе ранейшыя інтарсы, губляюцца схільнасці і прывязанасці, праяўляюцца буркліваць, чэрстваць, злоснасць. Хворы забывае назвы вуліц, не можа назначы блізкіх, прыгадаць час, дзень, свае прозвішча-

імя-узрост. Паступова надыходзіць суцэльная бездапаможнасць. Такім людзям не абыйсця без падтрымкі блізкіх. Тым больш што псіхічны распад паступова і няўхільна будзе ўзмацняцца. Лячэнне, як правіла, не прыносіць важнага выніку.

Сустрэкаюцца ў познім узросце і расстройства, звязаныя з трызненнем. На іх узнікненне уплываюць страта ранейшай стабільнасці, шлюбнага партнёра, адчуванне непатрэбнасці, пачуццё адзіноцтва, дэфіцыт увагі з боку блізкіх, нават калі такая ўвага і ёсць, наогул сам факт старэння і фізічнай слабасці. Усё гэта правакуе адсутнасць паразумнення з навакольнымі. Адсюль сур'ёзныя канфлікты. Задана сваякоў у такім выпадку — згладжваць падобныя непаразумеці. Для гэтага спатрэбіцца вельмі шмат цярпення і падтрымка ўрача-псіхіятра. Сітуацыю можна зрабіць менш вострай, калі паспрабаваць наладзіць для пажылога прымальную для яго маральную атмасферу.

Выпраўляем памылкі

Чаму ступня бывае плоскай?

Ад плоскаступнёвасці пакутае амаль кожны пяты школьнік, хоць большасць з нас ад нараджэння дастаюцца здаровыя ногі, і ад нас саміх залежыць, ці захаваем мы іх у парадку да старасці.

Плоскаступнёвасць — гэта дэфармацыя ступні, — кажа ўрач лязьбна-фізкультурнага комплексу 3-й гарадской дзіцячай паліклінікі г. Мінска Антаніна ТОПТУН. — Наогул ступня складаецца са многіх касцей, звязак, сухажылляў і мышцаў, якія ўтвараюць два зводу: палярчны і падольны. Гэты фундамент нашага цела дапамагае нам захоўваць раўнавагу і абараняе не толькі каленны, тазасагнанае, галённаступнёвыя суставы, але і пазваночнік.

Пры плоскаступнёвасці ступня патоўшчана і пашырана ў прядэнай і сярэдняй частках, падоўжы звод апушчаны, пятка адхіляецца вонкі. Папярэдні звод — гэта выемка ў аснове пальцаў. Пры яе адсутнасці скрываюцца вялікі палец, з узростам дэфармуецца сустаў першага пальца — расце «костачка», на падэшве ўтвараецца цвёрды мазоль, хада становіцца нязграбнай. Дзіця з такой паталогіяй скардзіцца на тое, што ў яго баяць ногі, яно стамляецца пасля працяглай хадзі.

І сабе, і дзецям падбірайце абутак правільна. Абутак павінен быць па памеры, гнуткім, з натуральнай, эластычнай скуры. Насок — мяккі, прасторны, каб не сціскаў пальцы. Абавязковы атрыбут — абцасы. Недапушчальна для дзяцей адкрытая пятка. Самы вялікі вораг ступні — высокія і кашыя абцасы, падэшвы-платформы. Высокі абкас цісне на прядэную частку ступні, распушчвае яе. Абутак неабходна падбіраць з супінатарам або класіфікацыя супінатар, якая падтрымае натуральную вышыню зводу ступні. У некаторых выпадках трэба набываць артапедычны абутак.

Умацаваць мышачна-звязаны апарат ступні можна з дапамогай лязьбна-гімнастыкі, але пры ўмове, калі рабіць яе штодня. Выконваць спецыяльныя практыкаванні лепей раніцай, пакуль мышцы не сталіліся. Паўтараць кожнае практыкаванне 10–12 разоў. Вучыце такім практыкаванням і сваіх дзяцей.

- ◆ Сядзьце, пастаўце ступню на край тоўстай кнігі. Сціскаючы пальцы, абхапіце край кнігі.
- ◆ Захапіце пальцамі ступні які-небудзь дробны прадмет, перанясце з аднаго месца ў другое.
- ◆ Прыцісніце да падлогі мяч і качайце спачатку адной нагой, пасля другой.
- ◆ Прыцісніце пальцы ног і трымайце 3–6 хвілін.
- ◆ Наступіце на палку нагой і качайце яе.
- ◆ Падцягніце пальцамі ног маленькі дыянак.
- ◆ Станьце басанож на падлогу, параўнуйце наскі. Адначасова згінаючы пальцы і не адрываючы пяці ад падлогі, рухайцеся наперад «вусенічым крокам».
- ◆ Прайдзіцеся на наскох у поўным прысеце.
- ◆ Зрабіце перапад з наскоў на пяці.
- ◆ Хадзіце на наскох з спружыністым крокам.
- ◆ Хадзіце на наскох, пятках, на вонкавым і на ўнутраным краі ступні.
- ◆ Хадзіце басанож па дробных камянях, скошанай траве, рыхлай зямлі.

Дзіця, якое развіваецца правільна, пачынае хадзіць напрыканцы першага года. Часта яно спрабуе стаць на ногі раней, а бацькі яшчэ і прыспешваюць гэты момант, чым наносяць непараўнальную шкоду. Раньняе стаўленне на ногі з'яўляецца прамёрнай нагрукі для крохкіх касцей і плоскаступнёвасць.

ЧУЖОЕ НЕ НАСІЦЬ, БАДЗЯЖНЫХ КАТОЎ НЕ ЦІСКАЦЬ

узросце падставай для грыбковага пашкоджання.

Больш за тое, пасля 40–50 гадоў пад пагрозай такога заражэння будуць вялікі палец і мезенец у тых мужчын і жанчын, якія па маладосці насілі надта цесны абутак. Гэта звычайна прыводзіць да адмірання вельмі дробных сасудаў.

А як толькі пачынаюць пакутаваць дробныя сасуды рук і ног, то пазногці патаўшчаюцца, сляцца, што і аблягае пранікненне грыбоў. Спачатку пашкоджанне таксама можа ахапіць толькі скуру ступні, а пасля распаўсюджваецца на пазногці нагі.

ВАЛАСЫ. Лушчэнне скуры на галаве (тое, што мы называем перхачцю) — гэта не абавязкова патагенны грыбок, які справакуе захворванне. Калі з'явілася перхачць звыш таго, што бывае звычайна, можна перыядычна

(пару разоў на тыдні) карыстацца шампунем з дзёццем або «Нізаралам» (ці іншым — з супрацьгрыбковымі рэчывамі). Гэта дапаможа палепшыць мікрафлору скуры, выдаліць не толькі грыбы, але і мікробы.

Як абараніцца?

1. Неабходна рэгулярна мыцца з мылам, карыстацца асобнымі ручнічкамі для цела, ног і г. д.
2. Калі ногі моцна пацуюць, гэта павышае рызыку інфіравання, а таму варта 2–3 разы на тыдні праціраць пазногці і пазногці вочатам.
3. Не насіць вузкі абутак і красоўкі з дрэннай вентыляцыяй, у якіх пастаянна пацуюць ногі.
4. Не насіць чужыя тапачкі.
5. Шкарпэткі мяняць штодня. Не надзяваць чужыя шкарпэткі.

6. У лазні, басейне карыстацца сланцамі.

7. Асаблівыя меры засцярогі павінны вытрымліваць людзі з цукровым дыябетам, паколькі яны вельмі ўразлівыя для грыбковых пашкоджанняў.

8. Зварніце ўвагу на захворванні страўнікава-кішачнага тракту. Бывае, дастаткова пралачыць гастрыт, як і стан скуры галавы таксама паліпшаецца.

9. Зварніце ўвагу на харчаванне. Калі істотна абмежаваць тлустую ежу, гэта можа выклікаць дэфіцыт вітаміну А, адсюль будучы і крохкія пазногці. Для прыгожых валасоў, пазногцяў, скуры спатрэбіцца таксама вітаміны Е, С, вітаміны групы В. Плус мікралезмент цынк.

Як вылучыць?

- ▶ Пры пашкоджанні толькі скуры патрэбны дзыньфікуючыя раствары, якія прыгатаваны з грыбоў.
- ▶ У ідэале неабходна пазбавіцца таго адзення, якім карысталіся падчас лячэння.
- ▶ Абутак пажадана апрацаваць унутры растворам воцату, фармаліну, пакінуць на нейкі час для поўнага выветрвання.
- ▶ Прымаць антыгрыбковыя антыбіётыкі ў таблетках у разліку на кілаграм вагі.
- ▶ Для вонкавай апрацоўкі пашкоджаных участкаў (з заходам на здаровую скуру) прымяняецца раствор і крэм экзадэрылу. Гэта не так агрэсіўна, як можа быць з апрацоўкай ёдам.
- ▶ Пажылым трэба мець на ўвазе, што працэс лячэння будзе марудным.

алімпіец

Сумесны праект газеты «Звязда», Нацыянальнага алімпійскага камітэта і Міністэрства спорту і турызму Рэспублікі Беларусь

Кацярына ГАЛКІНА, прызёрка чэмпіянату свету па мастацкай гімнастыцы:

Ведай нашых!

«ЖОРСТКІЯ ДЫЕТЫ І ЗЛОСНЫЯ ТРЭНЕРЫ Ў ГІМНАСТЫЦЫ — ГЭТА НЕ МІФ»

ПРА СПАРТЫЎНАЕ ДЗЯЦІНСТВА, СТАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСАЎ ДА МАСТАЦКАЙ ГІМНАСТЫКІ І ЯПОНЦА, ЯКІ «ХВАРЭ» МЕНАВІТА ЗА БЕЛАРУСЬ

Цяпер у галоўных грацый нашай краіны ў самым разгары трэніровачнага працэсу. Старт сезона ўжо не за гарамі — у пачатку наступнага года ён адкрыецца турнірам у Лос-Анджэлесе, а працягнецца, па традыцыі, этапамі Кубка свету і Гран-пры. А вось чэмпіянат Еўропы ў 2015 годзе прыме Мінск. Чым не падстава пазнаёміцца з нашымі «мастачкамі» бліжэй? Наша гасця — адна з найлепшых гімнастак Беларусі, майстар спорту міжнароднага класа, неаднаразова сярэбраны прызёр чэмпіянату Еўропы і сярэбраны прызёр чэмпіянату свету 2014 года Кацярына ГАЛКІНА.

ПРА ДЗЯЦІНСТВА

Ва ўзросце пяці гадоў я сама прыняла рашэнне займацца мастацкай гімнастыкай. Мая энергійнасць не давала нікому спакою. Па тэлебачанні ў дзяцінстве вельмі любіла глядзець спартыўныя спаборніцтвы, калі паказвалі мастацкую гімнастыку або фігурнае катанне, спрабавала паўтараць за спартсменкамі, выбралася ўсюкія трукі проста перад тэлевізарам. Бацькі, гледзячы на гэта, не засталіся аб'якавамі і вырашылі накіраваць мяне ў спартыўную залу, там я і пачала займацца мастацкай гімнастыкай. Тое, што дайду ў сваім захваленні да нацыянальнай каманды, буду выступаць на чэмпіянатах свету і Еўропы, вядома, ніхто не думаў.

дзусьняны, сур'ёзны кампазіцыі. Гэта, напэўна, трохі адлюстроўвае мой характар — я шмат думаю (смяецца). Перад выступленнем прадумваем макіяж, самі яго робім, як і прычоскі. Трэнер можа толькі параіць, унесці папраўку. А вось купальнікі — гэта сумесная праца швачкі, трэнера і гімнастыкі.

Што тычыцца любімых прадметаў у гімнастыцы, вылучаць іх на прафесійным узроўні, на мой погляд, не вельмі правільна, таму што ўсё роўна неабходна выступаць з усімі. Звычайна такія пытанні задаюць у дзіцячым узросце, дык вось у мяне, напрыклад, у дзяцінстве не атрымліваліся практыкаванні з мячом. З ім у мяне былі вялікія праблемы, а потым паступова ўсё наладзілася.

З часам мастацкая гімнастыка мяняецца, 10 гадоў таму, напрыклад, было ўсё зусім па-іншаму. Апошні раз правільны мяняліся два гаты таму, тады наш від быў насычаны складанымі тэхнічнымі элементамі, цяпер жа ўсе спрабуюць зрабіць гімнастыку больш зразумелай, упрымяльнай для гледача. Уключаюць больш танцавальных крокаў, каб з іх дапамагчы паказаць музыку. Сёння хочуч зрабіць нешта сярэдняе, каб у вышпеленні была і тэхніка, і кампазіцыя. У гэтых зменах няма нічога дрэннага, таму што адно і тое ж некалькі разоў самі спартсменам, так і гледачам.

ПРА ГІМНАСТЫКУ

Мастацкая гімнастыка заўсёды была спалучэннем спорту і мастацтва. На гімнастычным дыване пры дапамозе музыкі мы ствараем розныя вобразы. Мне больш за ўсё падабаецца выступаць пад

ПРА ЎВАГУ БЕЛАРУСАЎ

Беларускія гімнасты ўжо даўно не вяртаюцца з буйных міжнародных турніраў без медалёў, але, як бы крўдана і сумна не было гэта прызнаваць, нашы людзі не вельмі цікавяцца гімнастыкай. Гэта

добра было відаць па запаўненні трыбун на этапе Кубка свету, які праходзіў у маі гэтага года ў Мінску. Усё ж такі ў нашай краіне галоўныя віды спорту — гэта хакей і футбол, хоць вынікі там і не вельмі... Вядома, ёсць людзі, якія спрабуюць нам дапамагчы, піярыць, але пакуль гэта не працуе. Я не ведаю, у чым прычына такой незацікаўленасці.

Частва нас не пазнаюць у родным горадзе, але выдатна ведаюць у твар у той жа Італіі або Іспаніі. Гэта не вельмі правільна. Нашы гімнасты не такія медыйныя асобы, як тыя ж расіянікі. Магчыма, прычына ў гэтым. У нас добра ведаюць Меліцкіну Станіславу. А яна пачынала прасоўваць сябе сама. Яе цяпер актыўна здымаюць у рэкламе, а мне дапамагае адна з буйных касметычных марак.

А наогул у свеце ў нашай зборнай ёсць адзін цікавы прыхільнік. Ён японец. Гэты чалавек прысутнічае на ўсіх буйных міжнародных турнірах. Крычыць з трыбун нам словы падтрымкі, сядзіць з беларускімі сцягамі, пасля спаборніцтваў можа падасці пагаварыць, усе дзячэцкі яго ведаюць.

Самая прыемная публіка — у Італіі і Іспаніі, там вельмі любяць мастацкую гімнастыку. Цёпла прымаюць не толькі сваіх спартсменаў, але і ўвогуле ўсю ўлад мастацкай гімнастыкі. Таксама камфортна выступаць у Японіі.

У Мінску нам ужо даўно аб'яцваюць новы палац, які ўсё ніяк не могуць будаваць. Апошні раз казалі, што праз 30 месяцаў ён будзе гатовы, потым зноў што-небудзь здаралася і тэрміны пераносіліся. Гэта балачка тэма для нас. Часам узнікае адчуванне таго, што наша праца нікому не патрэбна.

Частва нас не пазнаюць у сваёй краіне, у родным горадзе, але выдатна ведаюць у той жа Італіі або Іспаніі. Гэта не вельмі правільна.

ПРА ЗБОРНУЮ

Стасункі ў калектыве заўсёды з'яўляюцца важным складнікам поспеху. У нас у камандзе выдатны дапамагчы. Калі нешта не атрымліваецца, трэба ў першую чаргу сесці і абмеркаваць, чаму ўзнікаюць праблемы, а ў другую — працаваць больш старанна. Да гэтага часу памятаю сваю першую трэнерку ў нацыянальнай камандзе, ніхто коса на мяне не глядзеў. Ды і, ведаеце, калі першы раз трапіліся на такі ўзровень, думаеце толькі аб тым, як зрабіць усё правільна і не расчараваць трэнера.

Мастацкая гімнастыка для мяне — гэта любоў да таго, што ты робіш: мяне заўсёды гэтак вучылі. Жорстка дыеты і злосныя трэнеры ў гімнастыцы — гэта не міф. Ну а як па-нашаму? Калі трэнер будзе «добрай цёткай», з гэтага нічога не

выйдзе, і гэтак усюды, не толькі ў гімнастыцы. Што тычыцца дыет, вядома, трэба глядзець сябе, гэта адзін з самых галоўных аспектаў. Таму што першае, на што звяртаюць увагу — гэта знешні выгляд. Жорстка дыеты пераследуюць нас на працягу ўсёй кар'еры.

Мастацкая гімнастыка для мяне — гэта любоў да таго, што ты робіш, мяне заўсёды гэтак вучылі.

ПРА ХВАЛЯВАННЕ І ЗАБАБОНЫ

Пакуль я не хачу гаварыць пра Алімпіяду ў Рыа, усё ж такі яшчэ шмат часу да гэтай падзеі. Наогул аддаю перавагу не загадваць: гэта жыццё, у ім усё што заўгодна можа адбыцца. Жыву па прынцыпе: «Мы думаем, а Бог робіць».

На кожных спаборніцтвах хваляванне прысутнічае, і ўсюды яно рознае. Спартсмен сам павінен умець сябе настройваць, гэта прыходзіць з вопытам. Калі казаць аб прыкметах, у галаву прыходзіць толькі адна — не вяртацца ў гасцінцы, калі нешта заб'юць. Мой талісман — гэта мядзевак, які аб'ездзіў са мной ужо ўвесь свет.

ПРА СЯБЕ

Наогул лічу, што мой характар можа апісаць толькі блізка мне чалавек. Самой гаварыць пра гэта, напэўна, няправільна. Назаву, мабыць, толькі некалькі рыс. Па ўсходнім гараскопе я — Бык, таму вельмі упарты. Калі гэта накіроўваецца ў добрае рэчышча — добра, але бывае і не вельмі. Адназначна ўпартасць дапамагае мне ў спорце. З негатыўных назвала б тое, што па натуре я перфекцыяніст. Гэта таксама ў нейкай меры плюс, а ў нейкай — мінус. Можна нейкую працу зрабіць добра, а можна вельмі добра, але асабліва розніцы відаць не будзе. Тым не менш часу ты патраціш у два ці тры разы больш. Я шмат думаю, бывае карысна выключыць мозг, пайсці паспаць, адключыцца, а мне так шмат думаюць прыходзіць, усё перадумаю.

Люблю чытаць, але не заўсёды хапае часу на гэта. Кніга, якая мне вельмі спадабалася, — «Да сустрэчы з табой» Джэйджа Моеса. Яна мяне ўразіла і прымусіла нават пару разоў заплакаць. Я ўвогуле вельмі люблю кнігі, якія прымусжаюць задумацца, якія здольны памяняць твой погляд на жыццё, навучыць чамусьці.

Выхадны ў нас толькі адзін — нядзеля; у гэты дзень займаюся ўсімі назапашанымі за тыдзень справамі. З прыемнага: люблю сустрэцца з сябрамі, наведаць салон прыжэсці.

У людзях цяно дабріню, сумленнасць, шчырасць. Мяне могуць прымусіць захаляцца самымя простымы ўчынкамі, асабліва раптоўна, ад чыстага сэрца і ад душы. Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ

У фотааб'ектыве

Пераможцы ў астатніх намінацыях:
Лепшы варатар чэмпіяната — Артур Катэнка («Шахцёр», Салігорск).
Лепшы абаронца чэмпіяната — Ягор Філіпенка (БАТЭ, Барысаў).
Лепшы нападчы чэмпіяната — Міхаіл Гардзейчук (БАТЭ, Барысаў).
Лепшы бамбардзір чэмпіяната — Мікалай Януш («Шахцёр», Салігорск).
Лепшы футбаліст чэмпіяната — Ігар Стасевіч (БАТЭ, Барысаў).
Лепшы трэнер Рэспублікі Беларусь — Віктар Ганчарэнка.

Лепшым трэнерам прызналі Віктара Ганчарэнка.

Ігар Стасевіч стаў лепшым гульцом чэмпіяната.

Замест Сяргея Крўцця прыз атрымаў яго бацька Вячаслаў.

Падводзім вынікі

РЫСЫ ФУТБОЛЬНАГА ГОДА

Чарговая перамога БАТЭ ў чэмпіянаце, фіяска ў Лізе чэмпіёнаў, незаручымае гульня зборнай і абмен беларускіх трэнераў у Крэснадары. Напрыканцы года «Звязда» вырасіла скласці свой рэйтынг футбольных падзей.

1. Барысаўскі БАТЭ 11-ы раз стаў чэмпіёнам краіны па футболе. Сёлёты чэмпіянату для нашага гегемона атрымаўся самым цяжкім у параўнанні з мінулымі першынствамі. Наўрад ці ў сярэдзіне турнірнай дыстанцыі нехта мог з упэўненасцю заявіць, што барысаўчане здолеюць заваяваць чарговую залатыя медалі. Мінскае «Дынама» навязала «жоўта-блакітным» сапраўды добрую канкурэнцыю. Але менавіта БАТЭ здолеў больш чымна правесці завяршальны этап чэмпіяната і ў выніку атрымаць чарговую перамогу. Варта адзначыць, што 110 ліку чэмпіёнства барысаўчане кавалі на новым стадыёне. У маі афіцыйна адкрылася 13-тысячная «Барысаў-Арэна». На ёй свае хатнія матчы праводзіць не толькі БАТЭ, але і зборная Беларусі. Гэта гучыць парадаксальна, але ў Мінску пакуль няма стадыёна, на якім можна праводзіць матчы высокага міжнароднага ўзроўню.

2. Калі ў родным першынстве барысаўчане здолелі выканаць пастаўленыя задачы, у Лізе чэмпіёнаў яны... устанавілі антырэкорд. Наша каманда прапусціла больш за ўсё (24 галы) у групавой стадыі лігі за ўвесь час правядзення спаборніцтваў. Раней па 22 разы прапусцілі харацкае «Дынама» і дакці «Нордшланда». Праблемы ў еўракубах у барысаўчан з'явіліся яшчэ на кваліфікацыйнай стадыі, але каманда усё ж такі здолела пераадолець бар'ер у выглядзе албанскага «Шкендэрбэя», венгерскага «Дэбрэцэна» і славацкага «Слована». Аднак на групавым этапе БАТЭ быў літаральна знішчаны данецкім «Шахцёрам» (0:7, 0:5), партугальскім «Порту» (0:6, 0:3). Барацьба за трэцяе месца, якое давала магчымасць прадэманстраваць вышпеленні ў Лізе Еўропы, падпалчынаўся Алехандра Ермаковічам влізі з іспанскім «Атлетыкам». Аднойчы перамаглі, але ўсё роўна завяршылі турнір на апошнім месцы.

3. Перамога над «Фіярэнцінай» — галоўнае дасягненне мінскага «Дынама» ў сёлётыні розыгрышы Лігі Еўропы. Так, чэмпіёнскую гонку Мінск Барысаў саступіў, але сваім балельшчыкам гульцы «Дынама» падарылі сапраўдную еўракубавую восень. «Дынамаўцы» ўпершыню ў сваёй гісторыі згулялі ў групавой стадыі Лігі Еўропы. Дасягненне, якім і футбалістам, і трэнерскаму штабу сапраўды ганарыцца трэба. Са сваёй групы беларусы, у якой ім супрацьстаялі грэчаскі ПАОК, французскі «Генгам» і італьянская «Фіярэнціна», так і не выйшлі, але здолелі стварыць маленькую сенсацыю. У апошнім туры Ігар Стасевіч і кампаія ў Фларэнцыі перамаглі мясцоваю «Фіярэнціну» 2:1. Вінчыцца Мантэла, славу ты ў мінулым футбаліст, а сёння галоў-

ны трэнер фларэнціяцаў, пасля гэтай сустрэчы прызнаўся, што яму сорамна за вынік, за гульню. Такі востры ўдар па рэзультаты вядомай італьянскай каманды, ужо пасля федэрацыя абрала новага трэнера. Хадзілі чуткі, што с'ярод кандыдатаў на гэтую пасаду быў Дзмітра Марандэа, Джаваані Трапатоні, а перамога беларус, былы трэнер рэзервістаў кіеўскага «Дынама» Алехсандра Хацкевіч.

4. На нашу думку, жодзінскае «Тарпеда» — адрыццё чэмпіяна Сёлета выдатна сябе ў еўракубах правіў салігорскі «Шахцёр». Хлопцы Сяргея Бароўскага дайшлі да раўнда плей-оф, дзе саступілі больш рэйтынгаваму галамандскаму ПСВ. У чэмпіянаце «гарнякі» зноў прэтэндавалі на медалі, але здолелі ўскочыць на трэцюю прыступку п'едэстала на апошніх хвілінах матча з

нуо, які відаць, нічога ў плане выніку не дасягнуў і быў адраўлены ў адстаўку. У матчы з Мексікай камандай кіраваў Андрэй Зыгмантовіч, асістэнт Кандрацьева, а ўжо пасля федэрацыя абрала новага трэнера. Хадзілі чуткі, што с'ярод кандыдатаў на гэтую пасаду быў Дзмітра Марандэа, Джаваані Трапатоні, а перамога беларус, былы трэнер рэзервістаў кіеўскага «Дынама» Алехсандра Хацкевіч.

6. Лепшым футбалістам краіны прызналі Сяргея Крўцця. Добрую частку сезона Крўццэ праваў у БАТЭ, але нечакана для многіх падпісаў кантракт з «Мецям», клубам элітнага французскага дывізіёна. На новым месцы Сяргей доўга не разварушаўся, амаль адразу пачаў радаваць балельшчыкаў галамі і галявымі перадачамі. На снежань 2014 года Крўццэ з'яўляецца адзіным прадстаўніком Беларусі ў элітным футбольным чэмпіянаце, а таму прызнанне Сяргея — цалкам заслужанае.

БАТЭ. І калі б салігарчане ў апошнім туры не зраўнялі лік у сустрэчы з дружынай Анатолія Капскага, быць бы ім за межамі медалёвай тройкі. У гэтым выпадку свята магло б прыйсці ў аўтаград — да жодзінскага «Тарпеда». Белазавская каманда яшчэ ніколі не была ў прызёраў. І, шчыра кажучы, першы этап першынства на ўрад ці даў жодзінскім заўзятарам моманты для аптымізму. А тут яшчэ з'явіліся праблемы з выплатай заробку футбалістам, якія, безумоўна, пазыўна на гульню паўпільваць не змоглі. Нягледзячы на гэта «чорнабельны» правільны фэнаменальную канцоўку, якая дазволіла прэтэндаваць на бронзавыя ўзнагароды. Апошні матч чэмпіяната супраць наваполацкага «Нафтана» наогул ператварыўся ў сапраўдную драму. Жодзінцы ўпэўнена влі сустрэчы да перамогі, балельшчыкі ў эйфарыі ўжо рыхтаваліся ісці «замочваць» медалі, але гол Мікалая Януша ў вароты БАТЭ ацвержыў прысутных на стадыёне «Тарпеда». Жодзінская каманда чацвёрты раз заняла чацвёртае месца ў чэмпіянаце краіны.

7. А вось лепшым айчынным трэнерам выбралі Віктара Ганчарэнка. Былы трэнер БАТЭ ня гэта паправаў за краснадарскай «Кубанню», але стаў ахвярай дзіўных рашэнняў кіраўнікоў клуба. Каманда знаходзілася ў верхняй частцы турнірнай табліцы, аднак босаў «Кубані» не задавальняла мяккасць Ганчарэнка ў кантакце з гульцамі. Больш абсурднай версіі для звальнення трэнера пры неаблігах паказчыкаў і не прудымаць. Цікава, што новым «коўчам» «Кубані» прызначылі яшчэ аднаго беларуса — Леаніда Кучука, былога трэнера маскоўскага «Лакаматыва», які калісьці ўжо трэніраваў краснадарцаў. А вось яшчэ аднаго беларускага футбольнага спецыяліста Алеха Кубарава малдаўскага аматараў у альпітані на футбольным інтэрнэт-партале прызначылі лепшым трэнерам года. А вось тамтэйшая футбольная федэрацыя перамагла Кучука і ўзнагародзіла зусім іншага чалавека. Былы трэнер жодзінскага «Тарпеда» і «Гомеля» ўзначаліў «Зімбру» ў верасні 2013-га. Пры ім кішынёўцы заваявалі Кубак і Суперкубак Малдовы, а ў Лізе Еўропы, які і наш «Шахцёр», дайшлі да раўнда плей-оф. Для каманды гэта неверагодны поспех. Праўда, дагэту гэты сезон пад кіраўніцтвам Кубарава «Зімбру» не наханава. З-за праблем наш спецыяліст разам з вялікай колькасцю футбалістаў пакінуў калектыв.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота аўтара

Трымай удар!

У СКАРБОНЦЫ БЕЛАРУСАЎ 6 ЗАЛАТЫХ МЕДАЛЁЎ

У Мінску адбыўся адкрыты Кубак СНД — Кубак свету па тээквандо ІТФ. У выніку за тры дні спаборніцтваў беларускія спартсмены заваявалі 36 ўзнагарод, с'ярод якіх 6 — залатых! 4 з іх — у мінскіх спартсменаў.

Напэўна, далёка не кожны ведае, што і ў такім дынамічным спорце, як тээквандо, існуе дзве версіі. У сталіцы Беларусі спаборнічалі якраз у неалімпійскай дысцыпліне. Але ў чым адрозненне? — У нашай версіі, акрамя удараў нагамі, можна выкарыстоўваць удары рукамі, — кажа Фахрэддін Умаруаў, старшы суддзя на дыване. — Атрымліваецца кантактнае і вельмі відовішчае адзінаборства.

Агулам за 200 комплектаў ўзнагарод на веладроме «Мінск-Арэна» змагаліся каля 1200 спартсменаў з 13 краін ва ўзросце ад 7 да 39 гадоў. У камандным залку вікторыю святкавалі прадстаўнікі Кіева. На другім і трэцім радках апынуліся каманды з Масквы і Санкт-Пецярбурга.

— Па вялікім рахунку, умовы і сама зала, дзе адбыліся спаборніцтвы, мне спадабаліся, — прызнаецца ўкраінскі тээквандзіст Дзмітрый Слынько. — Спаборніцтвы даволі якасныя ў плане падбору спартсменаў. Тут выступаюць шмат моцных тээквандзістаў з Расіі, Таджыкістана, Украіны, змагацца з якімі даволі цяжка. Перамога даецца нялёгка. Трэба будзе абавязкова яшчэ раз прыехаць на спаборніцтвы ў Мінск.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота аўтара

Дайджэст

Бразільскія талісманы сыграюць у тэлесерыяле ЧЫМ ЖЫЎ АЛІМПІЙСКІ РУХ У СНЕЖНІ?

1. Зборныя вобразы бразільскай фаўны і флары сталі талісманамі Алімпіяды і Паралімпіяды, якія пройдуць у 2016 годзе ў Рыа-дэ-Жанейра. Сімвал бразільскай фаўны чымсьці нагадвае ката, а флора прадстаўлена сіне-зялёным талісманам, у якім можна пабачыць рысы звычайнай пальмы. Яманшкі адным з галоўных герояў Гульняў ужо прудумалі — Віннісус і Том. Гэтыя імёны былі выбраны ў гонар вядомых бразільскіх кампазітараў Віннісуса дзі Марайсы і Тома Жабіма.

Гэтыя веселуноў назвалі ў гонар вядомых бразільскіх музыкаў.

Арганізатары Алімпіяды плануюць выставіць на рынак 12 тысяч тавараў з алімпійскай сімволікай і вырачыць каля 400 млн долараў. А каб зацікавіць Гульнямі маладзёжную аўдыторыю, за год да старту Алімпіяды на бразільскім тэлебачанні пакажуць серыял з удзелам талісманам.

2. Нацыянальны алімпійскі камітэт Косава прыняў і алімпійскую сям'ю. Гэтая падзея стала галоўнай на 127-й сесіі Міжнароднага алімпійскага камітэта. Сербія рэзка асудзіла дзеянні МАК, спаслаўшыся на тое, што ў далейшым будзе складана захаваць прынцыпы спорту пасля прыняцця «такога палітычна матываванага рашэння, якое стварыла прэзідэнт».

Цяпер косаўскі спартсмены змогуць прыняць удзел у Алімпіядзе-2016. Сёння ў склад НАК Косава, створанага ў 1992 годзе, уваходзіць больш за трыццаць федэрацый па розных віды спорту, трынаццаць з якіх з'яўляюцца алімпійскімі. А яшчэ шэсць з іх — паўнаўважаныя члены міжнародных федэрацый. Падкрэслім, што рашэнне аб прыняцці Косава ў МАК было аднагалосным.

3. Румынскі Брашуў альбо швейцарская Лазана прымуць трэція зямныя юнацкія Алімпійскія гульні 2020 года. Пасля чарговага сесіі МАК менавіта гэтыя гарады засталіся ў шорт-лісце. Ацэначная камісія будзе працягваць не толькі разглядаць абодва практы, але і праводзіць відэаканферэнцыі з прадстаўнікамі арганізацыйных камітэтаў абодвух гарадоў-кандыдатаў. Пасля чаго на 128-й сесіі МАК, якая адбудзецца ў ліпені 2015 года ў Куала-Лумпур, будзе выбарана сталіца зімовай юнацкай Алімпіяды-2020. Адназначна, што бліжэйшая зімовая юнацкія Гульні пройдуць у нарвежскім Лілехамеры ў 2016 годзе, а Бунэс-Айрэс прыме летнюю юнацкую Алімпіяду-2018.

Падрыхтавала Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ

